

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 406

Barcelona, divendres, 5 de febrer del 1937

Pren 30 cts.

CONSIGNES

No revertim

No voldria, amb el que penso consignar avui aquí, espèllar gens la façana diplomàtica que tan brillantment ha bastit i sosté Alvarez del Vayo. Però sobre això la meua modèstia i la modèstia del que jo pugui dir em tranquil·litza. Mentre per altra banda és una modèstia que no privarà els meus mots de penetrar on cal que penetrin.

Verament, crec que comença a ésser excessiva la desviació espanyolista (doneu-hi un nom millor si el trobeu) que es manifesta des de fa un quant temps en els rengles antifeixistes. Sorpren i esvera una mica la reaparició d'un disc impressionat en els pitjors temps de l'Espanya unitària i que ja creiem esborrat o almenys esmenat després de tant temps d'obrerisme internacionalista.

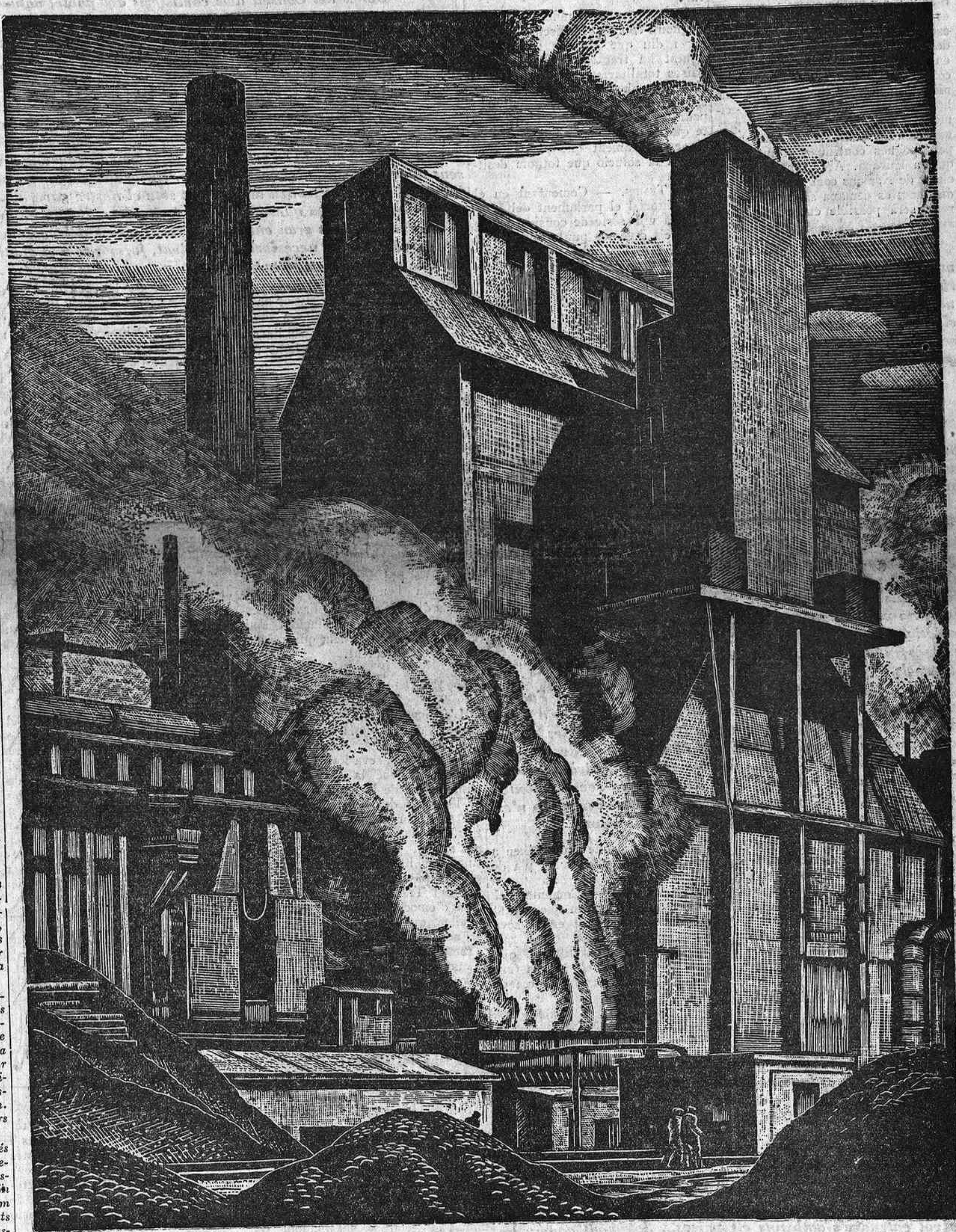
Comparar, per exemple, l'actitud de Madrid a l'episodi canegut per «los de mayo», és rebairar la brillant defensa actual de la capital de la República en els fets i en l'esperit. Perquè tothom sap (i per què, doncs, no ho diríem?) que el «los de mayo» fou un moti de «majos» fanatitzats per capellans, que les tropes franceses van liquidar en poques hores. L'avalot s'armà al crit de «Que se nos los lleven!» I sabeu qui s'enduien? Doncs uns quants Borbonets que encara quedaven a la capital d'Espanya. No crec que als bons madrilenys hagi d'agrar-los que els recordin un temps en què arrencar-los un príncep de la Casa de Borbó era com arrencar-los l'ànima. Sortosament, cap català no ha tingut elma i gust de parlar del timbal del Bruc, que amb el seu repic ens recorda els temps vergonyosos del nostre provincialisme clerical.

Si els antifeixistes espanyols s'entendrien massa amb el record de la guerra dita «de la independència espanyola» i comencen a fixar-se exclusivament en el caràcter d'estrangeria que tenen les tropes enviades a la Península per les potències feixistes, acabaran fent un homenatge a la Pilarica, a la qual s'atribueix un famós discurs zovinista: «¡Maños! Yo no quiero ser francesa. Yo quiero ser capitana de la tropa aragonesa, olé!»

No revertim al disc que un mal ensenyament ha volgut marcar en tots nosaltres. Els catalans hem de fer notar que els alemanys i els italians que lluiten contra l'exèrcit dels obrers a la Península són enemics nostres en llur qualitat de feixistes, no en llur qualitat d'estrangers. Sort tenim tots nosaltres dels estrangers que ens ajuden. ¿Es que no ho són els millors defensors de Madrid?

I si de totes passades hom volgués donar al mot «estranger» u «forastiu» peyoratiu, caldria declarar que per a nosaltres, els catalans, tan estrangers són els del Requetè i els de la Falange com els moros, els legionaris i els soldats que envien a la Península Hitler i Mussolini.

C. A. JORDANA

Norman Janes: «Factoria»

En aquest número, treballs de

EHRENBURG • TZARA • JORDANA

OPINIONS I DEBATS

La premsa mundial i el discurs de Hitler

DIU LA PREMSA FRANCESA...

ECHO DE PARIS. — Diu que si els pobles pacífics no s'organitzen, el Fuehrer portarà a cap els seus assassinats a l'exterior, de la mateixa manera que ho fa a l'interior.

L'OEUVRE. — Dedicar un article a comentar el discurs del Fuehrer i diu que la impressió que s'ha tret d'aquest als medis oficials francesos és que Hitler poques vegades havia estat més conciliador en la forma dels seus parlaments i més negatiu en el fons d'aquests. En general, continua dient l'articulista, l'opinió ha quedat decepcionada, ja que hom esperava d'Alemanya l'oferiment d'unes negociacions que permetessin la possibilitat que cada país pogués continuar vivint tranquil a Europa. Ara, tant a la Societat de Nacions com als altres medis, hom es demana sobre quin terreny serà possible entendre's amb Hitler.

L'ERE NOUVELLE. — Comenta també en el seu editorial el discurs de Hitler i es lamenta del fet que aquest en els seus parlaments adopti sempre aquesta actitud de negociació i fins i tot de poca cor-

...LA PREMSA ITALIANA...

IL GIORNALE D'ITALIA. — Comentant el discurs pronunciat per Hitler al Reichstag, diu que aquest torna a encaminar els governs i les nacions a una consciència més oberta de la realitat, al mateix temps que fa un gran servei a Europa. Després d'afirmar aquest diari que Itàlia i Alemanya estan completament d'acord sobre la necessitat de lluitar contra el comunisme, posa de relleu que Hitler no està d'acord amb Eden, el qual insisteix a posar sobre el mateix pla el feixisme i el comunisme. El veto categòric al comunisme, diu, és un dels motius dominants de l'orientació alemanya; l'acostament franco-alemany no podrà, doncs, realitzar-se mentre duri el pacte franco-soviètic. Es per aquest motiu, continua dient, que Hitler ha promès a Bèlgica i a Holanda, sense esmentar França, garanties eventuals.

Referint-se després al fragment del discurs del Fuehrer que fa referència a les colònies, diu que les paraules del canceller van adreçades directament a les dues potències que es varen partir a París el botí colonial alemany. S'ha de comptar, doncs, acaba dient, sobre una acció dreta, combativa i decidida d'Alemanya per a reconquistar novament les seves colònies. Aquesta acció, si bé exclou les sorpreses dramàtiques, no n'exclourà l'apilament inexorable de les reivindicacions.

IL POPOLO DI ROMA. — Escriviu aquest diari que Hitler ha respost a Eden, el qual li oferia mantinga a condició que renunciés als canons. En resum, diu, ha refusat el dilema de Mr. Eden, el qual ha trobat fonamentalment erroni. Alemanya no vol isolar-se, però tampoc no vol desarmar-se.

El diari es dedica després a il·lustrar les raons d'ordre moral,

...LA PREMSA ALEMANYA...

LOKAL ANZEIGER. — Comenta el diari la part del discurs de Hitler en la qual contesta al parlament de Mr. Eden i diu que aquest ja haurà sentit allò que li ha dit el Fuehrer per satisfer la seva curiositat. Si vol saber la veritat — la qual cosa admetem a priori — ja sap ara allò que ha de pensar de la voluntat d'isolament de l'Alemanya.

Alemanya, continua dient, no desitja de cap manera isolar-se. Les excel·lents relacions que manté amb un nombre cada dia més gran de nacions, en donen a diari la prova. Alemanya vol entendre's amb tots els països... Solament coneix un enemic amb el qual tota entesa és impossible: aquest enemic no és Rússia, sinó el bolxevisme i el seu programa de revolució mundial; aquest bolxevisme, que Mr. Eden no vol considerar com l'enemic mortal d'Europa i, per consegüent, d'Anglaterra.

VOELKISCHE BEOBERACHTER. — El món, diu, s'adona cada dia més que un discurs del Fuehrer és una altra cosa que una senzilla declaració governamental. Aquestes declaracions

tesia, sobretot quan parla de Rússia i dels semites.

Finalment l'editorialista en treu la conclusió que Hitler, per encapçalar unes negociacions internacionals comença amb un preàmbul molt singular.

JOURNEE INDUSTRIELLE. — G. J. Gignoux comenta el discurs de Hitler i diu que els dos camps que aquest ha traçat, o sigui el dels països totalitaris i anticomunistes i el dels pobles que continuen exposats al virus bolxevic, difícilment podran conciliar-se, tenint en compte que el Fuehrer no ha fet res en el seu parlament que pogués conduir a la solució que tothom desitjava.

LE TEMPS. — Comentant en el seu editorial el parlament del Fuehrer fa una sèrie de consideracions sobre els diversos punts que aquest tractà, i arriba a la conclusió que, si bé el discurs últim és un xic diferent de to comparat amb les altres manifestacions de Hitler, no aporta cap proposició concreta i deixa en l'ombra una sèrie de problemes que a tothom interessava que fossin aclarits; com, per exemple, les relacions germano-italianes.

històric i pràctic que prohibeixen a l'Alemanya de renunciar al pla de quatre anys.

IL MESSAGGERO. — Comentant el discurs del Fuehrer diu que aquest parlament fou moderat en la seva substància i en la seva forma, que no exclou cap possibilitat i que obre la porta a tots els acords fundats sobre la interpretació recta de la realitat.

LE PEUPLE. — Aquest diari socialista diu que, com ja s'esperava, Hitler ha fet al·lusió a Bèlgica. El nou del cas, diu, és que el Fuehrer

són les d'un home que junt amb el seu poble és una sola cosa, i és per això que revesteixen un caràcter d'importància innegable.

ANECDOTA

Quan M. Jean Payra, senador-alcalde de Perpinyà, arribà l'altre dia al Luxemburg, va ésser molt ben rebut.

— Senyor president...

— Per què president?

— President del Consell!

— De quin Consell?

— Doncs del Consell dels comissaris del poble, naturalment. On teniu el cap? No sabíeu que els soviets s'han proclamat amos de Perpinyà?

...LA PREMSA ANGLESA...

SUNDAY EXPRESS. — Comentant al seu torn el discurs pronunciat per Hitler, diu que Anglaterra es troba actualment davant d'una demanda en termes categòrics adreçada a ella i als seus homes d'Estat, així com al poble. Hitler vol colònies i vol les colònies que es troben actualment sota el nostre govern, se-gueix dient. Aquesta qüestió tindrà inevitablement una importància cada dia més gran entre les preocupacions del poble anglès i serà des d'ara necessari, acaba dient, formar-se una opinió pel que respecta a aquesta.

SUNDAY REFREE. — Opina aquest diari que el discurs de Hitler ha decepcionat el món i considera que no ha fet avançar ni un sol pas l'arranjament de les greus qüestions pendents a Europa.

SUNDAY TIMES. — Aquest diari conservador estima que el to i el caràcter de la resposta feta per Hitler al discurs d'Eden, són sensiblement millors que els dels comentaris que la premsa alemanya havia dedicat a aquelles declaracions, i sembla indicar el desig d'un contacte més ampli.

No obstant, remarca el diari, és lamentable que Hitler no hagi fet al·lusió a les proposicions que li féu Mr. Neville Chamberlain en la vigília del seu discurs i en les quals s'establia ben netament que els acords d'ordre econòmic havien d'ésser, discutits simultàniament amb els d'ordre polític, dels quals depenien inevitablement.

...LA PREMSA BELGA...

L'INDEPENDANCE BELGUE. — Aquests discurs de Hitler, diu, sembla bastant diferent dels seus precedents, per la seva forma. S'hi descobreix gairebé la serenitat d'un home segur de la seva força, segur de l'adhesió del seu poble, d'un poble fort, confiant en els seus destins. A la part principal d'aquest parlament, segueix dient, Hitler tingué molta pressa a estripar les poques pàgines que encara quedaven del Tractat de Versalles. Ens hem d'emocionar? — pregunta — Creiem que no — respon —. Les poques clàusules que subsistien del Tractat de Versalles, fora de les clàusules territorials i colonials, que el canceller no pot suprimir unilateralment, constitueixen una espècie d'anacronisme.

LE PEUPLE. — Aquest diari socialista diu que, com ja s'esperava, Hitler ha fet al·lusió a Bèlgica. El nou del cas, diu, és que el Fuehrer

...la premsa nord-americana...

NEW YORK HERALD. — Comenta el discurs de Hitler i diu que per a ell, igual com per al poble alemany, la declaració del dictador, repudiant la clàusula del Tractat de Versalles que declara Alemanya sola responsable de la guerra, constitueix un gran triomf. De fa 18 anys, Alemanya volia arribar a aquest resultat pel qual ningú treballa amb més fe que Adolf Hitler. Acaba dient que, clàusula per clàusula, el Tractat de Versalles ha estat denunciat unilateralment.

El diari de la societat anglesa ROYAL AFRICAN SOCIETY publica un article de Mr. L. S. Army, antic ministre de Colònies del govern britànic, en el qual expressa el punt de vista de l'extrema dreta conservadora en allò que respecta a la restitució a Alemanya de les seves colònies; diu així «La filosofia entera del present règim alemany no és pas fàcilment conciliable amb els principis tutelaris i de progrés envers el govern autònom, els quals creiem que hem d'observar en virtut d'allò que se'ns ha encomanat...»

Però, no és ací la qüestió. En el transcurs dels anys aquests territoris han estat absorbits a poc a poc pel quadre administratiu de l'Imperi britànic i no tenim cap dret a utilitzar-los com a moneda de canvi en un mercat polític, ja que no podem fer passar sota la sobirania d'una altra nació cap poble que estigui satisfet de la tutela britànica.»

associa directament Holanda a Bèlgica, i es declara disposat a reconèixer la inviolabilitat de l'interès i de la neutralitat d'aquests dos països. A aquesta declaració se li donarà el valor just que li correspon. Ara bé, acaba dient, com que ni Holanda ni Bèlgica han expressat el desig de veure's atorgar un estatut de neutralitat, l'oferiment del dictador alemany afegirà un nou objecte a la discussió diplomàtica europea.

NEW YORK TIMES. — El caràcter del discurs de Hitler, escriu, decepcionarà segurament Londres i París, que esperen unes respostes més netes a les seves suggestions que Alemanya cooperi més estretament amb ells a l'organització de la pau en general i a la limitació d'armaments en particular.

El Fuehrer, continua dient, ha fet dues declaracions sobre aquest punt fonamental:

«Primera. — Cada nació ha de jutjar ella mateixa les seves pròpies necessitats pel que respecta a la defensa nacional.

«Segona. — No hi ha lloc a renunciar una nació en particular, perquè augmenti els seus armaments, ja que l'armament constitueix un

problema a considerar en el seu conjunt i molt àmpliament tenint en compte les necessitats de cadascú per a la seva defensa.»

Acaba dient que aquestes afirmacions no comprometen el Reich a emprendre cap direcció.

...la premsa hongaresa...

PESTER LLOYD. — Aquest diari oficial diu que en allò que fa referència a l'arranjament general dels problemes europeus, després del discurs de Hitler, existeixen encara nombroses dificultats. «El canceller Hitler no ha admès en primer lloc, diu, el principi de la seguretat col·lectiva.»

MAGYARSAG. — Estima aquest diari que el fet que Hitler no hagi renunciat al pla de quatre anys farà particularment difícil la reconciliació anglo-alemanya.

UJ MAGYARSAG. — Aquest òrgan germanòfil s'esforça a demostrar que Hongria ha estat esmentada per triar un lloc entre els amics d'Alemanya.

...un diari de Viena...

NEUES WIENER TAGEBLATT. — Diu aquest diari que els discursos d'Eden, Blum i Hitler no han creat l'apropament europeu. Al contrari, diu, aquests discursos han posat noves distàncies entre els pobles i els homes d'Estat. No és perquè Hitler anunciï l'acabament de sorpreses que la política interior es trobi estabilitzada. En efecte, continua dient, reafirmant el punt de vista d'Alemanya en la qüestió del desarmament o de la limitació dels armaments, el discurs de Hitler suprimeix la base d'una negociació positiva. Les conversacions diplomàtiques entre Schacht i Delbos, Hitler i François-Poncet, havien obert perspectives millors que les del discurs. Sense ésser partidaris de la diplomàcia secreta, conclou, es pot esperar que noves conversacions podran portar a cap nous apro-paments.

...un diari de Varsòvia

GONIEC. — Aquest diari, òrgan de l'oposició moderada, escriu que Hitler ha estripat la darrera pàgina del Tractat de Versalles i que Alemanya vol dictar a Europa les condicions de la pau germànica.

La crida llançada al poble alemany pel canceller Hitler, diu, té per objecte estimular la població alemanya amb mires a nous esforços per a una nova lluita.

Llegiu cada divendres

LA CORRESPONDENCIA INTERNACIONAL

Les millors informacions i els millors escriptors de tot el món

MIRANT A FORA

Alemanya es rearma... i s'arruïna!

Per LOUIS DE BROUCKÈRE

Hitler accelera sempre els seus preparatius de guerra. Ja se sap quina és l'amplitud d'aquests. I pot ésser també interessant conèixer-ne el preu.

No és molt difícil fer-se idees precises en allò que a això fa referència. La publicitat de les despeses públiques ha estat sempre a Alemanya molt imperfecta, i ha estat pràcticament suprimida pel règim nazi amb mires a poder dissimular més fàcilment les mesures que aquest adopta. Es, doncs, solament per mètodes indirectes que es pot arribar a saber el que costa al III Reich la seva follia bèl·lica.

Abans del cop d'Estat de Hitler, Alemanya gastava aproximadament mil milions anuals per a l'exèrcit, la flota i l'aviació dita «civil». S'estimava, generalment, que això era excessiu i tendent a fer pensar en serioses violacions del Tractat de Versalles. Recentment, la gran revista anglesa «Economist» estimava que la despesa havia estat portada per Hitler a 17.000 milions en trenta mesos, i Mr. Churchill l'avaluava, fa molt poc temps, a 20.000 milions per tres anys...

Aquesta seria, doncs, aproximadament set vegades més elevada que en el temps de la República de Weimar! Però estudis recents porten a creure que la despesa real és avui molt més elevada. Voldria esmentar a aquest efecte unes precisions que trobo en un dels darrers números del «Deutschland Bericht», l'excel·lent publicació del partit socialista alemany.

Se sap, segons els documents oficials, que els ingressos per concepte d'impostos no han deixat d'augmentar des de l'exercici 1932-1933 (l'any fiscal alemany comença el mes d'abril). Vegeu l'excés dels ingressos de les anualitats més recents sobre els d'aquell any.

1933-1934	199 m.
1934-1935	1,576 m.
1935-1936	3,007 m.
1936-1937 (1.ª sem.)	2,169 m.

Total... 6,951 m.

Per altra part, se sap que des de l'adveniment del nou règim les despeses civils han disminuït considerablement, degut en gran part a la supressió de l'assegurança d'atur forçós i per haver estat posades a càrrec d'organitzacions autònomes gran nombre de despeses socials; aquestes organitzacions viuen àmpliament de les cotitzacions, recaptés i donatius «voluntaris». Aquesta disminució és constatada pel ministre de finances i es pot avaluar amb bastant precisió de la manera següent:

Per 1933-1934 a	500 m.
Per 1934-1935 a	1,300 m.
Per 1935-1936 a	1,600 m.
Per 1936-1937 (1.ª sem.) a	1,500 m.

Total... 4,900 m.

o sigui 5,000 milions.

Les disponibilitats creades per l'augment dels recursos i la reducció de les càrregues ascendeixen, doncs, a 12.000 milions de marcs.

Per altra part, veurem com aquestes no han estat suficients, degut a les grans quantitats que es necessiten per a l'augment d'armament.

***

Malgrat les seves evidents dificultats, el Govern alemany no ha parat de demanar emprèstitts.

Durant el període que hem considerat, el seu deute interior, confessat, ha augmentat de 5,500 milions. Ha reduït, però, el seu deute exterior; l'augment net és de 4,200 milions.

El deute confessat era en efecte:

Final de març 1933	12,162 m.
Final de març 1935	14,179 m.
Final agost 1936	16,387 m.

Es molt més important, però l'import del deute «dissimulat», que és en la seva totalitat d'origen recent i creat expressament per a facilitar la fabricació de materials de guerra. Se sap que aquests són pagats, la major part, amb efectes

que el Reichsbank es compromet a descomptar com efectes de comerç; venciment a tres mesos, per fer aquest descompte possible, però que són renovats continuament i que circulen com moneda, i tenen un rendiment una mica superior al dels fons d'Estat.

La quantitat total d'aquest paper singular és amagada amb cura. Res, però, és impossible a l'estadista enginyós que arriba a desxifrar tots els enigmes. Al final de l'any 1935 el diari «Neuen Tagebuch» s'adona que aquests efectes eren sotmesos com tots els altres a un dret de timbre i que comparat el producte d'aquest al final del 1933 amb el producte al final del 1935 es podria saber el total mínim dels «Rüstungswechselen», ja que l'import dels altres efectes, anormal el 1933, havia disminuït segurament a partir d'aquella data.

El càlcul portat a terme segons aquest mètode, revela l'existència, al final del 1935, de 13 o 14 mil milions d'efectes d'armament. De quant ha estat augmentat des de llavors? Les autoritats inquietades pel càlcul del «Neuen Tagebuch» presenten actualment les seves estadístiques en una forma diferent que ja no permet les mateixes deduccions. S'ha de recórrer, doncs, a mètodes nous i menys segurs. Estalviaré al lector el detall dels mètodes i m'accontentaré a indicar-ne la conclusió. En el moment actual, l'import dels efectes està comprès entre aquests dos límits ben distants: més de 12.000 milions i menys de 25.000 milions; amb un valor probable molt menys decantat cap a la segona xifra que cap a la primera.

Encara, però, no he enumerat tots els recursos dels quals disposa el règim pels seus armaments. Ha venut per 1.000 milions, béns de l'Imperi, particularment unes accions que li asseguraven el control dels ferrocarrils, de les grans banques i de la indústria pesada. Es procura quantitats importants sota la forma de donatius que diu que són voluntaris. A més, disposa d'enormes prestacions de serveis.

No tinc, però, la pretensió d'ésser complet en l'assumpte que ens ocupa. Em limito, doncs, a donar els resultats finals del treball que analitzo: en tres anys les despeses de guerra han passat certament els trenta mil milions i han arribat, potser, als quaranta-tres mil milions.

Aquestes despeses puguen aproximadament a mil milions per mes. Han estat, però, molt inferiors al començament i han d'ésser molt superiors en l'actualitat. També es pot constatar que els recursos suplementaris del pressupost obtinguts en tres anys obeeixen a una fiscalització molt rigorosa i a una compressió perillosa de les assignacions socials. No es pot suposar que es prefereixi aquest procediment de finançament al dels efectes descomptats per la Reichsbank sense observacions. L'augment d'aquestes «facilitats» financeres ha d'ésser almenys igual a la de les disponibilitats obtingudes en perjudici dels contribuents i dels treballadors. En aquestes condicions, la despesa mensual ha d'ésser compresa entre 1.500 milions i 2.000 milions, i arribar per consegüent a la tercera part de la renda nacional.

Mai encara aquesta proporció considerable no havia estat constatada en temps de pau. I havia tan sols arribat a aquest límit durant les guerres més acarnissades.

No hi ha necessitat d'insistir sobre els perills que aquests preparatius ens presenten. Però, sens dubte, serà útil de fer conèixer els perills que aporten a la mateixa Alemanya.

Espitllera HITLER HA PARLAT

L'ESCLAVITUD MODERNA

La condició feta als obrers i empleats sota el punt de vista del règim legal del treball, acaba de descobrir-se pel decret promulgat per Goering, el proposat al Pla dels Quatre Anys, en vista de "preveure la ruptura il·licita del contracte de Treball" mentre que el ministre de Justícia ha hagut d'invitar per la seva part les autoritats judicials, per a accelerar en el possible el reglament dels litigis que porten sobre el "dret" de l'empleat de retenir les llibretes de treball.

Quina és la raó d'aquesta intervenció? Segurament que el rebair constant dels salaris ha fet que els obrers qualificats cerquin càrrecs més ben remunerats, i rescindeixin els antics, i, en vista de la manca d'obra qualificada, obtenen, en altres casos, empleus més ben retribuïts.

De quina manera sortirà d'aquest negoci el burgès alemany que, naturalment, veu de mala gana la marxa de la seva mà d'obra qualificada i, no menys, l'alternativa d'haver de pagar un salari més elevat? Es nega bonament a tornar la seva llibreta de treball, a l'obrer que vol marxar. Però com que la llei imposa estrictament aquesta llibreta, i han d'esmentar-se tots els càrrecs ocupats, etc., i, per altra part, la llei prohibeix formalment ocupar un obrer que no tingui la seva llibreta de treball, el "Führer del personal", que així s'anomena un patró a Hitleria, pot pràcticament impedir a un obrer d'acceptar un càrrec més avantatjós que hagi trobat en un altre lloc i s'assegura la seva obediència tenint-lo pel perill de la fam...

Els tribunals del treball estan segurament desbordats per l'acumulació de queixes dipositades contra la detenció arbitrària de les llibretes de treball. Es deixa passar un temps il·limitat sense atendre les queixes; i els treballadors, reduïts a la impotència i ofegats en un naufragi econòmic, es veuen obligats a tornar a demanar el seu càrrec al seu antic patró, en les mateixes o pitjors condicions. La llibreta pren així la figura, sota la forma més moderna, de la cadena que lliga l'esclau al seu amo; antigament, a les naus romanes, per exemple, aquesta cadena es materialitzava sota els aspectes d'anelles de ferro; a l'Alemanya de la salutació a la romana, és suficient un tros de cartó que conté alguns fulls de paper per a reduir els proletaris alemanys a la condició de condemnats.

Com que aquests procediments semblen que han arribat a ésser escàndols públics, potser per aquesta raó el ministre de justícia s'ha vist impulsat a fer reglar "d'una manera particularment ràpida" les queixes que "poden en certs casos, revestir una importància vital".

I què ha dit el Führer? Res concret. S'esperava que respongués d'una manera categòrica els oferiments d'amistat i col·laboració d'Anglaterra i França. Però no ha sortit de les vaguetats, dels llocs comuns, de la xerrameca buida i insincera que no compromet. Referint-se a Bèlgica i Holanda, assegurarà que estava disposat a respectar la seva neutralitat. Faran malament els pobles belga i holandès si es confien i no pensen en defensives necessàries. Ja sabem que Alemanya no respecta els tractats i que quan li convé els esquinça després de qualificar-los de trossos de paper. La frase de Bethmann Hollweg, després tan cèlebre, que sentí amb estupefacció, en un despatx de la Wilhelmstrasse, l'ambaixador d'Anglaterra un memorable matí del mes d'agost del 1914, reflecteix la veritat del pensament íntim de la Germania conqueridora i agressiva. «Quan vull un territori — deia Frederic de Prússia — l'envaeixo sense dilació i me n'apodero. I deixo després als meus professors i diplomàtics la cura de provar que tenia dret a fer-ho.»

Encara, Frederic de Prússia, l'illustre cínic, es preocupava de tenir raó «a posteriori». Els seus successors i deixebles van més enllà. S'apoderen del que cobegen. I es limiten després a afirmar que la força és la llei suprema. Bismark ho creia així. Hitler, també.

La propaganda interior nazi ha popularitzat, per tot Alemanya, una sentència, que és ensems un programa de política internacional: «Són més interessants per a Alemanya els canons que la mantega». L'infortunat Michel, alemany, carn de canó, de treball i de sofriment, haurà de passar fam tots els dies de la setmana, en unió de la seva muller i dels seus fills, per tal que Hitler i l'Estat Major de Potsdam posseïxin l'exèrcit i la flota aèria més poderosa del món i puguin, quan vulguin, desfermar sobre Europa la guerra més horrorosa de la Història. Que el fi de l'Estat és assegurar a tots els ciutadans que l'integren, abundància, seguretat, salut i instrucció? Que els homes es reuniren en societats i es donaren governs per a conquistar d'aquesta manera el benestar possible? Que sense llibertat ordenada i pacífica, l'individu descendeix al fons de l'abjectió i es converteix en esclau vil i es degrada fins a semblar-se a les bèsties domèstiques i arriba a envejar llur independència bellament salvatge a les animalies de les selves? Que les nacions no són grans perquè tinguin molts milers de servents amb uniforme a les casernes i molts navilis cuirassats, i molts avions i dirigibles, i molta artilleria i moltes forta-

leses, sinó que llur veritable grandesa s'amida pel grau de felicitat social i de riquesa i cultura privades de què frueixen els que viuen sobre el seu sòl i estan sotmesos a les seves lleis?

Per a Hitler, com per al seu mestre Mussolini, res no significa l'ésser humà. La nova religió nacionalista prescindeix de l'home, la dona i el nen i els priva de tot dret, i els canvia en xifres. Són l'argamassa i el rajol de la construcció nacional i imperial al cim de la qual triomfa la megalomania d'un dictador atacat del deliri de grandesa? Que es moren de fam física i de misèria moral? I, què importa? Sens dubte, com deia Vico, el progrés és un serpent que es mossega la cua, car ja veiem com dos grans pobles, l'italià i l'alemany, sofreixen, sense rebel·lar-se, règims faraònics i per assemblar-se al dels egipcis tolo-meus i al dels que visqueren sota les dinasties anteriors a ells, aixequen, en deserts espirituals, gegantines piràmides que no son altra cosa que sepulcres.

Referint-se al problema espanyol, Hitler s'ha limitat a atribuir als defensors de la nostra República, els monstruosos actes de barbàrie comesos pels facciosos i a negar que aspira a apoderar-se del Marroc. Ha afirmat que no persegueix a Espanya cap interès. Sens dubte, per això ha enviat veritables exèrcits al nostre país i els seus vaixells de guerra s'apoderen dels nostres vaixells de comerç i ajuden els avions i vaixells pirates facciosos en els seus actes d'hostilitat, i no cessa de proveir Franco d'avions, canons, metralladores i projectils...

Ludendorff, dies enrera, en un article de la seva revista, descobrí la farsa. I li confiscaren la revista. Els espanyols sabem a què atedir-nos, des de fa mig any. El més trist és que les cancelleries segueixen fent el joc, a costa de la nostra sang i del nostre esdevenidor, al Führer i al Duce, els dos magnes pertorbadors de la pau d'Europa.

El Reichstag ha donat plens poders, per altres quatre anys, a Hitler. I ja no tornarà a reunir-se en molt de temps. L'infeliç poble alemany continuarà sofrint el jou del nazisme. I quan el Führer vulgui, és a dir, quan l'Estat Major de Potsdam cregui que ja disposa de suficients mitjans de lluita i que la ocasió és propícia, serà mobilitzat, i correrà a les fronteres per a cobrir Europa de runes i cadàvers.

Hitler, seguint la tradició prussiana i l'exemple del Kaiser, ha fet dels setanta milions d'alemanys uns esclaus encadenats, que moriran per ordre seva o a les ordres de la casta militar, sense poder, facin el que facin, escapar a llur destí...

—Noi...! Quin seguit de rebolcades! I de franco!

CAMISERIA ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 44 Telèfon 41655

FITO BARCELONA

RICÍ GOLOSO PURGANT DELICIOSO

El discurs de Hitler al seu Reichstag

Al començament del seu discurs el canceller anuncia que, en una primera part, farà el tractat de l'obra portada a terme durant els quatre anys que han passat, per treure unes conclusions que — diu — interessaran la posteritat.

En una segona part prendrà posició sobre els problemes i les tasques «la importància de les quals ha d'ésser clara per a nosaltres i per al món que està al nostre voltant, a fi de realitzar una vida millor en comú.»

En una tercera part dibuixarà brava-ment els projectes per a l'esdevenidor pròxim i llunyà.

En la primera part del seu discurs sobre la política interior i econòmica, el Führer pronuncià la frase que segueix:

«No hi ha esfondrament d'un poble. Si seguim la història del nostre poble des de l'origen fins als nostres dies, comprendrem fins a quin punt són ridículs aquests xerraires de cares pallides que, quan ací o al món es devalua un tros de paper, parlen tot seguit d'un esfondrament de l'economia i d'un esfondrament de tota la vida humana.»

Es la primera vegada, des del començament del règim nacional-socialista, que el Führer fa una manifestació d'aquesta classe sobre la devaluació de la moneda.

Els ferrocarrils del Reich i la Banca d'imperi, posats sota la sobirania del Reich

El canceller fa després les declaracions següents:

«Avui, tot concloent l'obra de restauració de l'honor alemany, declaro: Primer: El restabliment de la igualtat dels drets alemanys fou una operació que es referia exclusivament a Alemanya. En el que a això fa referència, no hem pres res ni hem fet mal a cap poble.

Segon: Us anuncio que, dins el quadre del restabliment de la igualtat alemanya dels drets, desposseeixo els ferrocarrils alemanys i la Banca d'Imperi del seu caràcter actual i que els posaré exclusivament sota la sobirania del Govern del Reich.

La culpabilitat del Reich

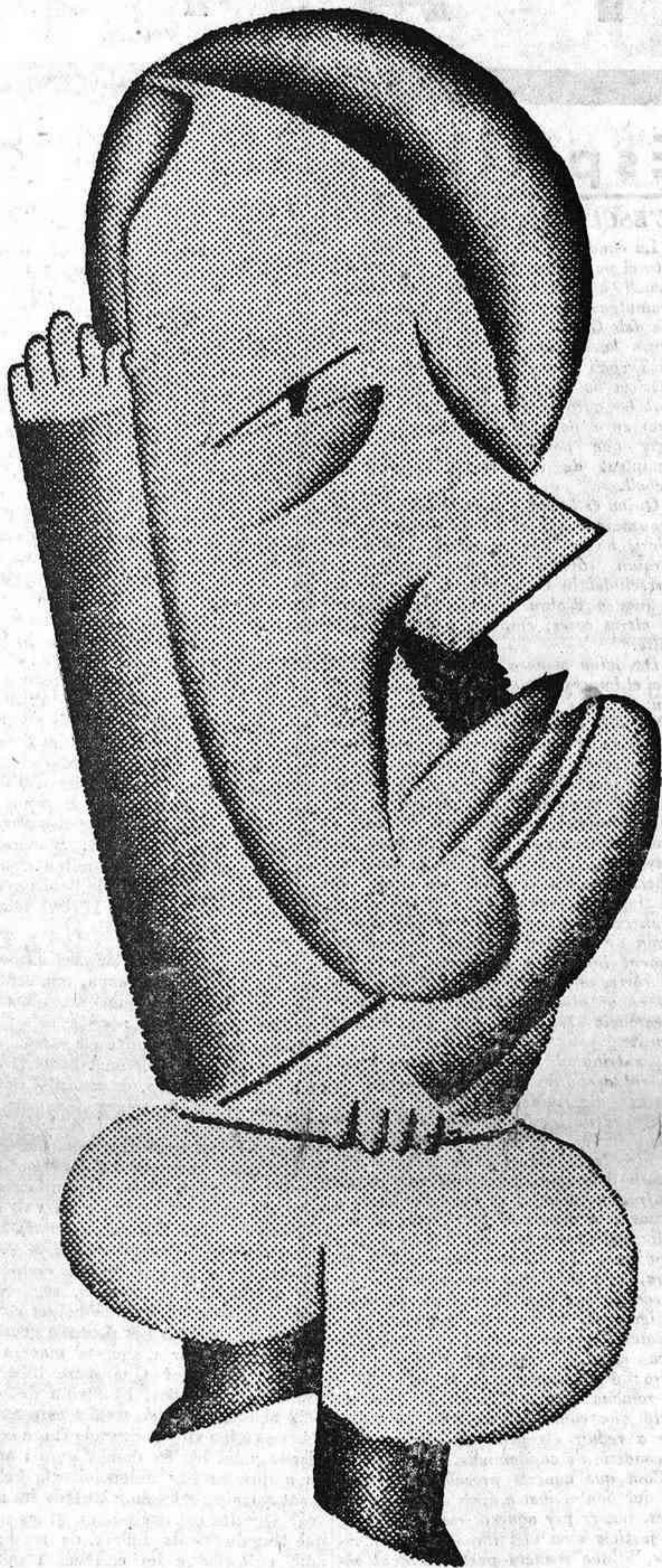
Tercer: Declaro que, per aquestes mesures, la part del Tractat de Versalles ha trobat la seva fi natural, aquesta part del Tractat que treia al nostre poble la igualtat dels drets i feia d'ell un poble de menor dret.

Quart: Retiro, abans que tot, i solemnement, la signatura posada per Alemanya a la declaració que fou arrencada, al seu temps, a un govern feble, contra la convicció d'aquest govern, i segons els termes de la qual l'Alemanya comporta la responsabilitat de la guerra.

Diputats meus, homes del Reichstag alemany: aquesta reparació de l'honor del nostre poble ha trobat la seva expressió més visible en la introducció del servei militar obligatori, en la creació d'una nova aviació, en el restabliment d'una marina de guerra alemanya, en la recuperació de la Renània per les nostres tropes. Fou la tasca més difícil i més audaç de la meua vida. L'honor d'un poble no pot ésser objecte de negociacions, solament pot ésser pres. Afegeixo a aquestes declaracions que el temps del que se'n deien «sorpreses» ja ha passat. Com a Estat igual en drets, Alemanya, conscient de la seva tasca europea, col·laborarà lleialment a resoldre els problemes que ens afecten, com les altres nacions.»

Les relacions amb França, Bèlgica i Holanda

En el que fa referència a les relacions amb França, Hitler declarà:

«Alemanya, ho repeteixo ací solemnement, ha assegurat sempre que entre ella i França, per exemple, no pot haver-hi cap motiu de disputa humanament possible.

El govern alemany, a més, assegura a Bèlgica i a Holanda que estaria disposat a reconèixer i a garantir sempre aquests Estats com a territoris neutrals intangibles.»

El pla de 4 anys no serà abandonat

En la segona part del seu discurs, Hitler anuncià que no abandonaria el pla de quatre anys:

«Vull treballar i pa per al meu poble. No pas fent-me acordar crèdits, sinó amb una producció per mitjà de la qual pugui comprar a l'exterior. No vull fer re-

posar l'esdevenidor de la nació alemanya sobre les promeses d'un ajut estranger. Solament puc fer-lo reposar sobre fonaments reals d'una producció que pugui vendre a l'interior del país i fora d'aquest. Es amb això que potser em diferencio, per la meua desconfiança, de les declaracions optimistes del ministre d'Afers estrangers britànic. El comerç internacional solament serà possible si Europa es desperta de l'adormiment de les seves infeccions bolxevistes.»

Resposta a Mr. Eden sobre el bolxevisme

En la seva resposta a Mr. Eden, Hitler atacà violentament el bolxevisme: «Per a Mr. Eden, el bolxevisme és, potser, una cosa resident a Moscou.

Per a nosaltres, és una pesta contra la qual ens ha estat necessari defensar-nos a domicili, una pesta que ha provat de transformar el nostre país en un desert, com Espanya. No és el nacional-socialisme qui ha buscat el contacte amb el bolxevisme de Rússia; és el bolxevisme moscovita, jueu internacional, qui ha provat de penetrar a Alemanya, i ho prova encara. El bolxevisme és una doctrina de revolució mundial, és a dir, la destrucció del món. Acceptar aquesta doctrina com un factor vital, igual en dret, a Europa, és lliurar-li Europa.

Tot tractat amb els soviets seria sense valor

Si altres pobles volen exposar-se a aquest perill, no és a Alemanya que pertoca prendre una determinació respecte a això; però Alemanya, en allò que li fa referència, no pot deixar cap dubte sobre el fet que considera el bolxevisme com un perill mundial i que nosaltres provem per tots els mitjans d'apartar del nostre país.

Tota nova connexió per a tractar amb la Rússia soviètica actual, seria per a nosaltres absolutament sense valor. No es podria concebre que uns alemanys nacional-socialistes poguessin acomplir un deure d'assistència per la protecció del bolxevisme i nosaltres tampoc no volem rebre ajut d'un Estat bolxevista.»

«He fet tres vegades proposicions de pau...»

Declarà Hitler:

«He fet tres vegades proposicions de pau, proposicions molt concretes per a la limitació dels armaments. S'han rebutjat aquestes proposicions. Puc recordar que l'ofertament més gran era que França i Alemanya tinguin en comú uns efectius de 300.000 homes en els seus exèrcits; que Alemanya, Anglaterra i França igualin llurs armaments aeris; que Alemanya i Anglaterra signin un tractat per a la relació de les flotes de guerra. De tot això, solament fou acceptat l'últim punt i realitzat com a contribució única a una veritable reducció dels armaments en el món. S'ha respost a les altres proposicions alemanyes, bé amb un pur i simple refús, o bé donant fi a aquestes aliances que han donat la força gegantina a la Rússia soviètica sobre el camp de les forces de l'Europa central.

Els armaments dels Soviets

Mr. Eden parlà dels armaments alemanys i digué que n'esperava una limitació. Aquesta limitació la proposarem en altre temps. No tingué resultat i en realitat es preferí aportar, per mitjà de tractats, la potència militar més gran del món al centre d'Europa.

Quan es parla dels armaments, seria just d'esmentar els armaments d'aquesta potència, que donen la mesura pe als armaments de tots els altres pobles. Es clar que el límit dels armaments defensius està determinat per la mesura dels perills que amenacen un

país. Es cada poble i ell sol qui ha de jutjar el que creu que li és convenient. L'estimació de les armes defensives del nostre poble, és feina que ens pertoca a nosaltres i que es decideix exclusivament a Berlín.»

«La nostra demanda de colònies és absolutament natural i tindrà lloc sempre»

«Alemanya no demana colònies als països que no li han pres colònies. Les nostres simpaties pel general Franco són d'ordre general. Reposen, a més, sobre l'esperança que una Espanya nacional donarà noves possibilitats econòmiques a Europa. Estem disposats a fer tot allò que permeti restablir l'ordre a Espanya. Alemanya no ha demanat mai colònies per a objectius militars, sinó únicament per a objectius econòmics. La demanda de colònies al nostre país, tan poblat, és natural i tindrà lloc sempre. He sentit molt que el ministre d'Afers Estrangers britànic no hagi contestat més categòricament que les mentides i les calúmnies referents al Marroc no contenen ni una sola paraula de veritat. En aquest cas s'ha arribat, gràcies a la lleialtat d'un diplomàtic estranger i del seu govern, a aclarir les coses tot seguit.»

El Reich no signarà cap tractat incompatible amb el seu honor

Al final de la seva exposició de política estrangera, Hitler s'ha referit al qüestionari adreçat al govern del Reich per Anglaterra després de l'ocupació de la Renània:

«No poguérem, llavors, respondre a aquestes preguntes. Hem preferit, organitzant ràpidament les nostres relacions amb els nostres veïns, resoldre una part d'aquestes qüestions, de la manera més natural. Avui voldria, després del restabliment de la plena sobirania i de la plena igualtat de drets d'Alemanya, declarar solament com a conclusió que Alemanya no signarà mai més un Tractat incompatible amb el seu honor, amb l'honor de la nació i del govern que representi Alemanya, o un Tractat incompatible amb els interessos vitals d'Alemanya, i que no podria, com a conseqüència d'això, durar molt temps.»

En acabar el seu discurs, Hitler ha anunciat una sèrie de projectes per a l'esdevenidor; en primer lloc, l'acompliment del pla de quatre anys. Entre les tasques a realitzar fora del pla de quatre anys, Hitler ha esmentat grans plans d'urbanització de Berlín, Munic, Nuremberg i Hamburg.

El pla d'urbanització de Berlín haurà de realitzar-se en deu anys.

També, com a tasques a realitzar en el futur, Hitler ha esmentat l'establiment d'una Constitució que consagrarà per sempre la veritable vida política del poble alemany.

Acabà el seu discurs amb una crida al Partit i a l'Exèrcit, garantidors vitals del poble alemany.

Obres completes de Lenin

Volums 4, 7, 8, 10, 13, 20, 21 i 25 en francès

Obres marxistes en tots els idiomes

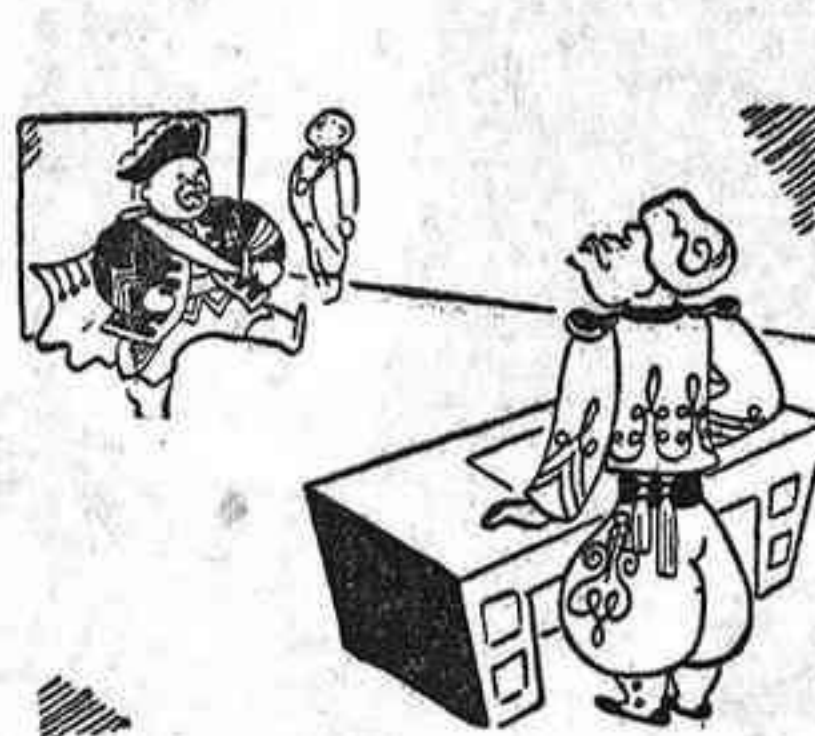
Les trobareu, o demaneu-les a

Llibreria Internacional

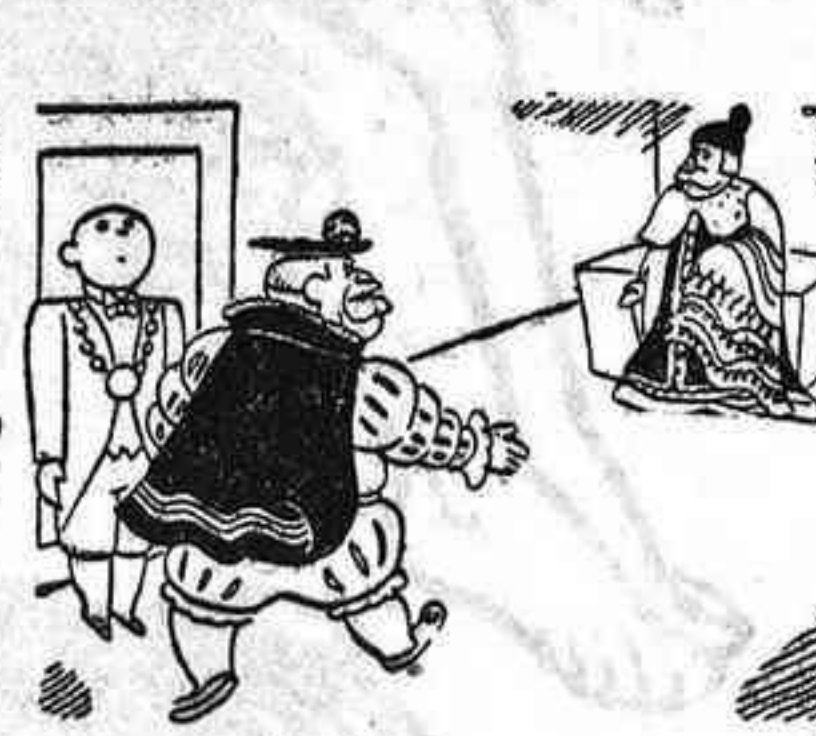
BALMES, 22 (prop de la Universitat)

Des de llur primera entrevista, Goering i Mussolini compregueren perfectament que llurs vestits eren massa modestos per a l'alta funció que exercien.

Així, en la segona entrevista, Mussolini es posà l'uniforme de zuau de Victor-Emmanuel II i Goering comparegué vestit com Frederic el Gran.

Cadaun d'ells, volent espantar l'altre, cerà vestits millors. Mussolini, per a la tercera entrevista, s'abillà de Dux. Però Goering arribà vestit com Carles V.

La cosa ja passava de mida! Goering no volia deixar-se passar la mà per la cara i comparegué, a la quarta entrevista, vestit d'emperador Otó I, al last, Mussolini l'esperava abillat de Cèsar.

La rivalitat d'indumentària havia arribat al capdamunt i ambdós es posaren d'acord perquè les properes entrevistes les celebressin vestits de déus; al capdavant, és el que els asca-

Problemes de la literatura

Narració o Descripció?

(A propòsit de la discussió sobre naturalisme i formalisme)

Per GEORG LUKACS

Georg Lukacs és entre els crítics literaris contemporanis un dels més destacats. És un *Lessing marxista*. Publica en la "Internationale Literatur" de Moscou, uns assaigs molt importants sobre els problemes de la literatura èpica del nostre temps. Reproduïm a continuació uns paràgrafs de l'últim capítol.

«No hi ha en literatura una «poesia de les coses» independent dels destins humans. I és més que dubtós, si la descripció completa, l'autenticitat dels detalls tècnics, són susceptibles de donar una idea exacta de l'objecte descrit. La significació poètica de cada cosa sorgeix del conjunt, si de veritat juga un paper important en l'acció d'un home que ens commou poèticament. Basta, si es recorda, la profunda emoció poètica dels instruments recollits després del naufragi, en «Robinson».

Penseu, al contrari, en una descripció qualsevol de Zola, per exemple de «Nana». Una escena entre bastidors. «Es baixava una tela pintada. Fou per al canvi escènic del tercer acte: «La gruta del Etna». Els obrers de l'escena posaven bastons al fossat, altres buscaven trossos de fusta i els subjectaven per mitjà de grosses cordes. Al fons, un electricista instal·lava un fanal, la flama del qual cremava darrera d'un vidre roig: era el llamp salvatge de la ferreria de la gruta. Tota l'escena era una enorme confusió, un constant anar i venir, segons semblava, sense fi concret; no obstant cada moviment era necessari, cada manipulació ben reflexionada. Enmig d'aquesta precipitació i d'aquesta pressa, es passejava lentament, a passes curtes, l'apuntador, per donar moviment a les seves cames.»

A qui diu quelcom una descripció d'aquest tipus? Qui no coneix el teatre, no se'n formarà una idea exacta. Per al tècnic del teatre no és gens nou. Aquesta descripció és, des del punt de vista poètic, completament superflua. Però les descripcions dels naturalistes inclinen més i més cap a una «autenticitat» d'erudició professional, de tal manera, que usen, en mesura creixent, la terminologia de l'ambient que descriuen; és a dir: que descriuen un estudi amb les paraules pròpies d'un pintor, un taller amb el llenguatge adequat de l'obrer metallúrgic. Així neix una literatura per a perits, per al literat que sap apreciar l'erudició professional, apresa amb grans esforços.

Els Goncourt expressaren aquesta tendència de manera més clara i paradoxal, quan deien una vegada: «Es malaguanyada aquella producció artística la bellesa de la qual existeix únicament per als artistes... Heus ací una de les niceses majors, que s'han pogut dir mai. Ens ve de D'Alembert.»

Les coses viuen poèticament només a través de les seves relacions amb el destí humà. Per tant, el prosaista autèntic, no les descriu. Ell conta la funció de les coses en el seu engranatge amb el destí humà. Lessing ha reconegut plenament aquesta veritat fonamental de la poesia. «Jo trobo que Homer no pinta més que accions que es desenvolupen i pinta tots els cossos, totes les coses singulars, únicament quan participen d'aquestes accions...»

Heus ací una explicació exacta del que fan en la poesia prosaica les coses veritablement vives i poètiques. I si pensem en els nostres exemples de Balzac, Scott i Tolstoi, llavors constatarem que aquests poetes — *mutatis mutandis* — han creat segons la mateixa recepta que Lessing ha descobert en Homer. Diem *mutatis mutandis*, car hem comprovat ja una vegada, que la millor complexitat de les relacions so-

cials exigeix per a la poesia l'ús de nous mitjans.

Completament distinta és la descripció com a mètode dominant, la inútil competència de la poesia amb les arts plàstiques. La descripció de l'home, només pot transformar-lo en una vida morta. Únicament la pintura posseïx els mitjans d'expressar immediatament les característiques físiques de l'home. I no és pura casualitat, ni moltíssim menys, que també la pintura hagi perdut la seva superioritat de l'expressió sensitiva, al mateix temps que la tendència del naturalisme a descriure a la manera de pintura, ha degradat els personatges literaris al paper d'elements de vida morta. Els retrats de Cézanne són solament vides mortes, comparats amb la totalitat psíquica dels retrats de Tizí, Rembrandt, etc., com els personatges dels Goncourt o de Zola en comparació amb els de Balzac o Tolstoi.

També el caràcter físic d'un home no serà viu poèticament més que en les seves relacions recíproques amb altres homes, solament per l'efecte que cau-

GUSTAVE FLAUBERT

sa en ells. També això ho ha reconegut clarament Lessing i ho ha analitzat a través de la creació d'Helena per Homer. I també aquí tenim ocasió de veure com els clàssics del realisme han complert amb les exigències de l'èpica. Tolstoi crea la bellesa d'Anna Karènia exclusivament per l'efecte de la seva actuació, a través de les tragèdies que la seva bellesa provoca en la vida d'altres homes i en la seva pròpia vida.

La descripció, basada ad hoc sobre l'observació, ha d'ésser forçosament superficial. El mètode descriptiu resulta deshumanitzat. Ha nascut amb la pretensió de donar continguts científics a la literatura, de fer-ne una ciència natural, una sociologia aplicada. Però els moments socials, recollits per l'observació i creats per la descripció, resulten tan pobres, tan fluïxos i esquemàtics, que han pogut transformar-se, purament i simplement al revés, és a dir, en un complet subjectivisme. Aquesta herència dels fundadors del naturalisme trobà la seva continuació en les distintes tendències naturalistes i formalistes del període imperialista.

(Guillem Tize, trad.)

Casa RENÉ

COPIES a màquina

CIRCULARS

amb multioopista a preus redudíssims

MONT-SIO, 18, pral. - Tel. 18053

Romain Rolland ODA INTEL·LECTUAL sobre André Gide

Els obrers estrangers de les fonderies de Magnitogorsk, indignats pel llibre d'André Gide, "Retour d'U. R. S. S.", enviaren una lletra sobre aquesta qüestió a Romain Rolland. Els obrers estrangers de la U. R. S. S. es sorprenden d'aquesta "metamorfose" de Gide i ridiculitzen d'una manera mordax les seves conclusions.

Romain Rolland respongué:

"Villeneuve (Vaud), 5 gener 1936.

Estimats camarades: Comprenec la vostra indignació referent al llibre d'André Gide. Aquest llibre dolent és, d'altra banda, un llibre mediocre, astoradorament pobre, superficial, pueril i contradictori. Si ha tingut una gran ressonància no ha estat pas certament a la seva vàlua que ho deu; aquesta és nul·la. És al rebombori fet a l'entorn del nom de Gide i a l'exploació de la seva celebritat pels enemics de la U. R. S. S., sempre alerta i disposats a servir-se en contra d'ella de totes les armes que s'ofereixen a llur maldat.

Jo reacciono a la manera d'Ostrovski. M'indigna Gide — menys per les seves crítiques, que hauria pogut fer francament mentre fou a la U. R. S. S. si hagués estat noble, que no pas pel doble joc que ha jugat, prodigant a la U. R. S. S. les exclamacions d'amor i admiració —, i tot seguit que fou de retorn a França, atacant la U. R. S. S. per l'espant, tot fent remarcar la seva "sinceritat".

Sento a dir per açí que Gide pretén de no haver volgut fer mal a la U. R. S. S. i a la Revolució i que es plany que tota la premsa enemiga de la U. R. S. S. se serveixi contra d'ella del seu llibre! No és pas, però, per manca d'advertiments! Sé prou que uns amics l'havien previngut del mal que faria i li havien pregat repetidament de reflexionar-hi. Ell no n'ha fet gens de cas i s'ha apressat a publicar el seu llibre a gran tiratge, a baix preu. Que ara protesti contra les felicitacions i els panegírics humiliants dels suports de la reacció — i fins del Voelkischer Beobachter —, comprenc que se'n senti cohibit! De fet, no són sinó altres tant acusacions en contra seu: Però és massa tard ja per a adonar-se'n! El mal ja està fet. Tindrà força per a desfer-lo? En dubto... Si almenys en tingués el propòsit! Els mesos que s'acosten ho diran.

Però una vegada més, com Ostrovski, "no vull parlar més d'ell". Però ni ell, ni ningú, ni res no podrà aturar la marxa de la història i el desenvolupament de la U. R. S. S. La U. R. S. S. n'ha vist molts com ell!

Cal, però, estimats camarades, que cadascú dels que treballen i que combaten per la Revolució — sigui quin sigui el lloc que ocupi (el més humil és tan necessari com el més elevat) —, vetlli com millor pugui per tal que el treball del qual és responsable sigui acomplert com més bé millor. Tots nosaltres sabem molt bé que trobarem en el nostre camí moltes dificultats, molts obstacles, moltes forces d'inèrcia, de maldat, de cupiditats sense escrúpols, i senzillament d'estupiditat, a vèncer. Tots sabem que encara no hi ha res d'acabat, que al costat dels palaus ja construïts subsisteixen encara les barraques, que al costat dels homes conscients i dignes ja de la pàtria soviètica n'hi ha encara molts que no ho són, que no ho seran fins d'ací a molt temps. Lluitem, doncs, tots; no ens considerem mai satisfets dels objectius aconseguits, perseguiu-ne sempre de més elevats! A cada fracàs, repetim-nos les paraules d'Ostrovski sobre Vorotnikov i Budieni davant no sé ja quina ciutat ocupada pels blancs: «Disset vegades han recomenat l'assalt... On seriem si haguéssim cedit al primer fracàs?...» I tornem a oír també les paraules recents de Vorotnikov mateix a les dones dels comandants de l'Exèrcit Roig: «Hem fet ja molt, però tenim encara davant nostre un treball enorme... No hem d'imaginar-nos, ni per un instant, que ja ho hem fet tot. Això no seria sinó presumpció i fatxenderia. I vosaltres sabeu prou bé que això no escauria a l'esperit dels bolxevistes. El camarada Stalin és l'enemic més irreductible de la presumpció i de la fatxenderia.» I Stalin mateix — no tinc necessitat de dir: "Vamo dels pobles", com Gide pretén que se l'ha obligat a dir, quan a la U. R. S. S. no es pot anomenar

ODA INTEL·LECTUAL

Al Dr. Antoni Rubió i Lluch amb motiu del seu 80 aniversari

Mestre: la vida va guiant els dies pels camins del record, fuga suau, descobridora d'ignorades vies abrigades de pau, fosques i denses, però plenes d'astres com abelles de foc i de turment... Fines abelles de la ment, oh rastres dels vols del pensament! Com una estela de calius que moren vetllen les cendres de l'ardent combat de l'Esperit amb ell mateix, i ploren al lluny, en soledat, pàhids llebrers en platges de misteri, les forces dominades, l'infinít del metafísic sofriment, eteri sanglotar dins d'oblit... Oh treball, oh recança taciturna de tants nobles orgulls en abandó mars a través de la gran pau nocturna, faró del llantió de l'intel·lecte llaurador d'escolis, pugna subtil, tortura pacient, papallona pels boscos dels infolis, voluptat, somni lent! Fugen els segles, i l'imperi màgic de les pompes d'antany és el tresor florit de nou, dins el silenci tràgic del temps que neix i mor, de tants records drapats de senyoria, porpra i or-vell, fantasmes somnolents, grandeses o misèries, melangia dels pobles i les gents. Passen els anys, i resta l'obra pura... Llibres, oh flames del deport vital, monuments de victòria, fita dura d'un extint fogueral! Mestre: les llànties davant vós llueixen com un reflex dels dies primers, vuitanta símbols que per vós teixeixen les roses i els llorers...

A. ESCLASANS

Ha ancorat un vaixell rus

Ha plorat, en un bleix de sedoses ressonàncies, la tenora de la nit barcelonina. S'ha estripat el cel pel punyal esmolat de noves ànsies i una ala de gavina, una ala perfumada de llunyanes i càlides fragàncies va eixugant el plor de la nit callada i fina. La ciutat es posa tensa i deixa en un recó la son, la mandra i el barnús. El mar és una permanent immensa, per on avança aquesta emoció intensa que ens porta un vaixell rus. Salut, germans. Salut els qui veniu espolsant la sal aspra de l'oratge amb un bagatge que té escalfors de nit i inquietuds de pelegrinatge. Prou sabem el que val la vostra ruta, la infinita gràcia del present. Ens veïssiu el cor! Es una estalactita de gotes vessades per l'agraïment. Presents de sucre i blat: aigües-marines cristal·lines, joiells de diamants. Però més que joiells i aigües-marines, l'aquest poema blanc de les joguines que ens heu dut per als infants! Sotjats que fóssim pel martiri de la fam i de les privacions, sabor de mel i olor de lliri tindrien les nostres mortals renunciacions. Fóra en aquesta hora, en aquest tràgic minut que sabríem el que val la vostra gesta i tot el que ens heu dut en un vaixell que té color de festa. Salut, germans. El sol meridional us besí el rostre amb un bes de llibertat, de confidències, llarg, profús. Salut, germans. (A casa nostra ha ancorat un vaixell rus).

J. GIMENO-NAVARRO

"camarada" a Stalin, o dir-li senzillament "vós"! cosa que, amb tot, jo li he dit correntment, en les nostres converses, al Kremlin, i com Gorki, a la Pravda del 23-7-35 —, Stalin mateix ha escrit ja, en els seus Problemes del Leninisme, que la «modèstia és l'ornament del veritable bolxevista». Siguem, doncs, veritables i modestos, però increbantables en els nostres combats, en els nostres esforços continus per a enriquir, per a embellir la gran pàtria universal dels treballadors,

que la Revolució d'octubre va fundar! I no ens deixem afectar pels odís lladrires dels enemics ni per les defallències dels amics massa dèbils que no ens poden seguir! Fruïm de les penes fecundes (perquè són la joia) del nostre gloriós i difícil treball actual i del feliç esdevenir que basteixen. Us estrenyo les mans a tots fraternament. P. S. — He citat de memòria les paraules d'Ostrovski i de Vorotnikov. Però respono del sentit.

TALLER DE FOTOGRAVAT COLLECTIVITZAT
ANTONI MARTÍ
AVINYÓ, 19, PRAL. TELÈF. 17047

LES LLETRES

Un conte de C. A. Jordana

EL BOMBARDEIG

(Una habitació de molts usos, prou gran, en una porteria de l'Eixample, a Barcelona. La cambra serveix de menjador, de sala d'estar, potser de dormitori. L'ex-marquès seu encara a la taula a punt de desparar. Remena el cafè amb la cullereta i pipa un cigar. El mossèn, vestit aproximadament de seglar, esborrada completament la corona pels cabells que han crescut, seu en una butaca, una mica a part. El criat, dret davant de l'aparell de ràdio, en manipula els botons delicadament.)

EX-MARQUÈS. — Milà, Genís, Milà!

CRÍAT. — Sí, senyor marquès.

(L'aparell crepita una estona, molt fort. Després minven els espetecs i sorgeixen els acords d'una música banal. Al cap de poc la música s'imposa i es destaca sobre el fons vibratori del transformador.)

EX-MARQUÈS. — Sentiu?

(El mossèn contesta amb un cop de cap. El seu rostre més aviat ascètic, amb l'ascetisme desmentit només per un nas llarg i carnós, s'anima una mica. Li brillen els ulls. Somriu lleument, una mica de beneït. L'ex-marquès, caraample, somriu amplement. La ràdio amolla "Giovinezza". Ex-marquès i mossèn veuen una vasta formació de camisanegres: tot de braços obliquament alçats. Senten els crits: A noi, a noi! Ràdio Milano comença a donar anuncis.)

LA RÀDIO. — Splendido ricino per antifacisti ricalottranti. Piccola bottiglia, tre lire. Ricino Duca! Il duca dei ricini!

MOSSÈN. — (Excitant-se.) Aquest és l'anunci, no?

CRÍAT. — Sí, mossèn Pere. Ara ens ho diran.

EX-MARQUÈS. — (Impacient.) Calleu!

CRÍAT. — Sí, senyor marquès.

(L'ex-marquès mou el cap, ple d'enuig. Tirat endavant, mira la ràdio, escolta. El mossèn també espera amb la boca entreoberta.)

LA RÀDIO. — Attenzione! Attenzione! Infine il grande spettacolo che si aspetta. Barcellona in fiamme! Nel Grande Teatro! Questa notte! A mezzanotte!

(El mossèn es fa enrera a la cadira, amb un sospir. L'ex-marquès somriu amplement.)

EX-MARQUÈS. — Deixa Milà, Genís. Posans una emissora d'aquí. Porta'm el llibre. Despara taula.

CRÍAT. — Sí, senyor marquès.

(L'ex-marquès s'alça de taula i va a assegurar a la segona butaca, davant del mossèn. Amb un dit fent de punt, té a la mà dreta el llibre que li ha dut el criat: "La bien pagada", del Caballero Audaz. El mossèn té uns rosaris entre mans. Ha tirat el cap enrera i el té sobre el respall. Però no ha tancat els ulls: mira, com l'ex-marquès, el rellotge. La ràdio, amb la veu posada en un punt discret, va fent el seu fetj al·locucions, anuncis, música, comunicats, anuncis, al·locucions...)

MOSSÈN. — Les deu. Dues hores d'espera!

EX-MARQUÈS. — Hem esperat deu dies i no me'n planyo. Així ho puc assaborir millor. Però ja era hora que arribés.

MOSSÈN. — Hem fet bé de treure Milà? Potser ens en haurien dit alguna cosa més.

EX-MARQUÈS. — No; tot ha anat segons les instruccions. La funció és a les dotze. Grande spettacolo, a fe!

(El criat, que ha desparat la taula, es retira cap a la cuina sostenint les tovallles de manera que no caiguin les molles de pa. El mossèn el segueix amb la mirada.)

MOSSÈN. — (Amb uncio.) Podem estar ben agraïts a Déu Nostre Senyor que ha posat en Genís en el nostre camí. ¿Què seria de rosalleres, marquès, si ell no ens hagués acollit a la seva porteria?

EX-MARQUÈS. — (Amb una rialla.) Ja volem fer mèrits davant del principal, mossèn Pere. Sempre ensabonant l'amo, que, deixeu-m'ho

dir, us ha ben deixat de la mà. Desenganyeu-vos: la vostra Providència sóc jo. En Genís us té a casa perquè jo us hi he dut. I si m'hi té a mi, és una cosa que em dec a mi mateix... i al seu servilisme natural, és clar. Sortosament, el té a prova de revolucions.

MOSSÈN. — (Mirant cap a la cuina.) Sortosament, no us pot sentir.

EX-MARQUÈS. — Us penseu que això hi faria res? Que poc que el coneixeu! Això el confirmaria encara en la idea que sóc un gran senyor, i en l'orgull de tenir a la porteria tot un senyor marquès. És tan natural que jo retregui la seva vilesa com que ell malparlés de mi quan era el meu criat. Un altre mèrit que em puc atribuir sobre la relativa seguretat del nostre refugi. Si no hagués dit tant mal de mi en altres temps, ara no podria enganyar tan bé els del seu sindicat... I tampoc no heu d'oblidar que, fet i fet, la casa era meua.

MOSSÈN. — (Amb una rialleta.) Era, marquès? Vós també heu abolit la propietat privada?

EX-MARQUÈS. — (Enutjat.) Es meua, refot! (Pica el cigar, per fer caure la cendra, consirosament, mentre el mossèn tanca els ulls, palpa els rosaris i en general agafa un aire piadós.) Altrament, ara mateix, si parlem de beneficis materials, potser en donaré més que no en rebo. La funció d'aquesta nit no serà productiva sols per a mi. També ho serà per a en Genís... I per a vós...

MOSSÈN. — (Obrint els ulls.) I us creieu que jo...?

EX-MARQUÈS. — (Amb feixuga ironia.) I ara! Es clar que no! Preneu els diners perquè cal viure, és clar, i tot s'ha apujat tant! Però ho fareu tot només per tornar als camins de Déu aquesta Catalunya esgarriada... Jo tampoc no ho faig per diners ni per venjar-me... Només per l'ordre i els bons costums! I en Genís ho fa tot per una bona estructuració social: la del servilisme jerrarquitzat.

MOSSÈN. — (Amb una certa sorpresa.) Es curiós de trobar-se amb un cínic en uns moments tan greus... La veritat, no creia que quedés, a aquestes hores, cap marquès volterrià.

EX-MARQUÈS. — (Estranyat al seu torn.) Què volem dir? Volterrià? (Tira el llibre damunt la taula amb un gest que marca la seva impaciència. S'alça i talla el doll de la ràdio. Després es planta davant del mossèn.) Volem dir que hauria de dir les coses amb més miraments? Noestic per romanços, mossèn Pere! Hi ha una lluita furiosa i jo sóc d'un dels bàndols perquè em plau i em convé. Vull guanyar i prou! I accepto, com vós mateix, tots els mitjans, per cruels, per brutals que siguin.

(Els trets del mossèn reben una ditada d'angoixa. Una veu interior que li puja a la gola, sembla que vulgui escanyar-lo amb els darrers mots de l'ex-marquès: per cruels, per brutals que siguin! Aquests mots li ressonen dins el cap i li sembla que tothom ha de sentir-los. Els seus ulls s'omplen d'estranyesa quan se sent dir-ne uns altres.)

MOSSÈN. — Si no fos pels hospitals...

EX-MARQUÈS. — Escrupols? (Es mira, encuriós, el mossèn una estona, encara dret. Després torna a assegurar sense deixar de mirar el seu company. De mica en mica, una rialla silenciosa li esqueixa la boca.) Com volem deixar estar els hospitals? Ja saben que amb aquest bombardeig cal produir un gran efecte moral. Per a un bon escampament de terror, els barris populars i els hospitals són els llocs indicats. Ja saben

el pla. Avui toca la tanda a Sants i al Poble Nou. I als tres hospitals més grans de la ciutat... Ho veieu?

MOSSÈN. — (Amb veu feble, escanyada.) La carn, la tendra carn ferida... La sang...

EX-MARQUÈS. — I les ambulàncies tocaran, correran debades. On duran els ferits? Els millors hospitals estaran desfets. Seran munts de runa.

MOSSÈN. — (Amb veu gemegosa.) Saltaran les parteres dels llits, mentre les flames de l'incendi lleparan els llençols. Ferits i inferme-

pai... Les mans del mossèn, crispades sobre els rosaris, s'han aflluixat de sobte. L'ex-marquès també roman ullscluc, llargament immòbil.)

CRÍAT. — (Entrant.) Senyor marquès! Mossèn Pere! (Ambdós tenen un surt i tornen de llur visió com si es despertessin d'un somni.) Cal preparar-se. Ja són dos quarts de dotze. Les sirenes sonaran aviat. Quan tallin el corrent s'engegarà el meu aparell d'alarma. Hauré de sortir a l'escala a avisar els veïns amb el xiulet.

EX-MARQUÈS. — Tens raó, Genís.

res correran entre aïssos sota la pluja de foc.

EX-MARQUÈS. — (Observant el mossèn, entre exaltat i irònic.) Recordeu-vos del vostre déu de les batalles, mossèn Pere. ¿No té pas miraments, veritat, quan es tracta de fer la llei a ciutats maleïdes? La pluja de foc és un dels seus millors recursos.

MOSSÈN. — (Animat.) Ciutat perversa, sí! Pluja de foc...

EX-MARQUÈS. — (Posant-se bé a la butaca.) Teniu, vós, que parlateu de Providència! No serem bons instruments d'alts desiguis? Sants i el Poble Nou no els costaran de localitzar. Però ¿com precisarien els hospitals sense nosaltres? Si tothom ha estat tan amatent com jo, tres cercles de terrats lluminosos indicaran els hospitals.

MOSSÈN. — (Acariciant els rosaris, amb veu suau.) Cercles de terrats lluminosos! Tres anells titilants, ara trencats, ara esvaïts i renaixents, posats sobre la ciutat enfosquida, (Exaltant-se.) sobre la ciutat bruta d'infàmia que clama venjança! Poble, poble rebel! No sentis els venjadors que s'acosten per l'aire?

(El mossèn ha callat de sobte, com esporuguit pel so de les veves pròpies paraules. Mira el rellotge, com l'ex-marquès. I després es mireren tots dos. Deixen caure el cap enrera, tanquen els ulls. Veuen, sota el cel esquitxat de celistia, sobre la vasta obscura mar, l'esquadra aèria que porta el foc i la mort a les entranyes. Les creus voladores intercepten obscurament la llum dels estels. La música dels astres és ofegada pel soroll dels motors. Les onades de la vibració es juxtaposen, s'interfereixen. Llengües metàl·liques fan ressonar l'ampli es

rana, assenyolant una massa fosca, uns quants centenars de metres quadrats.) Mireu: la presa, l'hospital. Els braços esparvers es deixaran caure d'aquest cel tan bell per a colpir i tornar a alçar-se tot d'una.

MOSSÈN. — (Tocant-li el braç.) Heu sentit? (Ambdós miren enlaira, escorcollen el cel.) No encara. Semblava un lleu brunzit, molt amunt.

EX-MARQUÈS. — Mireu allà, aquell terrat. ¿No heu vist una resplendor fugissera? I aquell altre? Mircu. Són els companys. Massa imprudents, però a punt.

MOSSÈN. — Escolteu ara. Sentiu? Les sirenes.

(Un lament dolç, monòton arriba, molt prim, de diversos indrets i es difon en l'aire. Durant una estona, tot altre soroll s'atura. Després comencen a sentir-se pels carrers xiulets estridents. La ciutat es queda a les fosques i alhora els reflectors de Montjuïc comencen a fer dansar, llurs cons de llum.)

EX-MARQUÈS. — Apa, mossèn. Ha arribat l'hora. Fiat lux!

(El terrat es ben a les fosques. De sobte, travessa la negror el feix lluminós de la llanterna que l'ex-marquès porta a la mà. La llum comença a fer dibuixos en l'aire.)

MOSSÈN. — Sentiu? Ara sí que els són!

EX-MARQUÈS. — De moment no els sentirem gaire. Pararan els motors per a llançar-se sobre la ciutat. Apa, fem-los un bon senyal, demanem-los auxili. Marquem-los un bon S. O. S.

MOSSÈN. — S. O. S.?

EX-MARQUÈS. — Sí, el senyal de socors. Diuen que vol dir «save our souls».

MOSSÈN. — Seivaursol?

EX-MARQUÈS. — Sí, «salveu les nostres ànimes». No us va bé?

(Recerats entre una paret i tres xemeneies, l'ex-marquès i el mossèn fan llurs senyals de llum. De sobte, sobre diversos indrets de la ciutat, en l'aire, esclaten detonacions com de poderoses bombolles que es trenquen. Aquest soroll és escorcollat i ofegat, en diversos llocs, per detonacions més profundes. Sobre els dos homes del terrat passa una gran ombra, i de seguida s'engega, ronca, vibra apassionadament en l'aire un motor. Tot d'una, els dos homes del terrat senten passar una poderosa ventada que els porta el soroll d'una detonació formidable.)

EX-MARQUÈS. — A l'hospital, si Déu vol.

MOSSÈN. — (Que s'ha deixat anar a terra davant la ventada i, en incorporar-se, s'ha quedat de genolls.) Senyor, salva les nostres ànimes! Estranyos són els teus camins! No n'hi hauria d'altre que el foc i la metralla? Oh, tanmateix, salva les nostres ànimes, encara que el foc i el ferro hagin de turmentar els nostros cossos. (Sanglota.) Però quina tristor, Senyor! La dolça sang s'escola de les nafres obertes, llavis de magrana sagnant... Oh, l'esquing de la carn tendra, de la tendra carn dels infants...

EX-MARQUÈS. — Oh, romanços! Feu llum!

(El mossèn, de genolls encara, té els braços alçats en actitud de súplica. La seva llanterna, alçada en la mà dreta, fa llum als atacants. L'ex-marquès dibuixa en l'aire els seus senyals. Una altra ombra davalla, un altre motor s'engega, una altra gran explosió fa passar una ventada pel terrat. La oasa s'estremeix. Vidres dringuen avall. L'ex-marquès s'acosta a la butaca.)

EX-MARQUÈS. — L'hospital crema, mossèn Pere.

(Els sons de l'atac i la defensa es barregen en un conjunt curiós i terrible. Els motors dels avions marquen amb llur soroll impalpable, però atapeïdes, superfícies guixades en l'aire. Les travessen sovint les esquitxades explosions dels canons antiaeris i les seguides intermitències de les metralladores. La ciutat és ferida en molts indrets i el dolor

EX-MARQUÈS. — (Abocat a la ba-

(Segueix a la pàg. 11)

LES LLETRES

ELS LLIBRES

ANTONI TXEKHOV

Les «Edicions Proa», per bé que amb lentitud obligada a causa de les dificultats del moment, continuen la seva tasca d'incorporar a la nostra llengua les obres més interessants de la literatura universal. Darrerament han publicat, en la col·lecció «A tot vent», la novel·la de Txèkhov, *Una cacera dramàtica*.

Antoni Txèkhov, famós pels seus contes, per les seves narracions i per les seves obres teatrals, intentà diverses vegades escriure novel·les, sense que mai arribés a recibir-hi d'una manera absoluta. *Una cacera dramàtica* és l'única novel·la completa d'aquest autor que ha arribat a nosaltres, i conté, en síntesi, les facultats meravelloses i les limitacions evidents d'aquest escriptor. Es tracta, doncs, d'un llibre representatiu dintre l'obra de Txèkhov, i, per tant, d'un gran interès com a document per a la història literària.

Una cacera dramàtica és una mena de novel·la policíaca de tipus psicològic, en la qual Txèkhov descriu, amb la seva acuitat característica, una sèrie limitada de personatges que es mouen dins el marc d'unes finques rurals. El protagonista de l'obra, que és el que la redacta en forma de memòries, és un jutge d'instrucció i, com en les millors novel·les del gènere, resulta ésser ell mateix l'assassí i el propi encobridor. Les reaccions dels personatges són, sovint, primàries i pragües i, tot i la gran traça de narrador de Txèkhov, trobem a manca a cada pàgina l'altèr creador d'un Dostoievski. Les descripcions dels tipus i dels ambients són magnífiques; a determinats moments, però, observeu que manca a alguns personatges un gruix indispensable d'humanitat.

Resta, doncs, cert que si Txèkhov no ha escrit novel·les, no ha estat per manca de desig, sinó per impotència. És un cas singular enmig dels grans escriptors i l'única a Rússia d'ençà dels inicis de la novel·la. Per examinar si aquest fenomen és o no imputable a alguna llacuna fonamental en la personalitat creadora de l'escriptor, ens caldrà donar un ràpid cop d'ull sobre els temes dominants en l'obra txèkhoviana i sobre la manera que aquests temes són tractats.

No hem de fer a aquest escriptor la injúria de creure'l simplement un memorialista de la seva generació. Al través i per damunt d'ella, ha descrit l'home. El gran tema de Txèkhov és l'aburguesament de l'ésser humà en lluita amb l'existència de cada dia, la seva derrota, el triomf de la vida, essencialment vulgar. Txèkhov recrimina a la vida la seva llejor, la seva groleria i, sobretot, la seva vulgaritat. Per a ell no hi ha res de més terrible, de més vexant, de més trist que la vulgaritat. I, tanmateix, l'existència no ens ofereix altra cosa. Així, vivim d'una manera estúpida i despallada de gust i de tot sentit. Debades ens agitem i lluitem. Els homes d'acció, heus ací per a Txèkhov, el sùmmum de la trivialitat. Li plau l'oci amb tot allò que comporta de noble, d'elegant, de poètic. Els seus personatges parlen o lleixen, rarament treballen. La inacció condueix a la fallida. Tant se val. Prefereix la derrota d'un ésser al seu triomf en aquest món. Txèkhov predica la no resistència a la vida; una mena de vaga de braços plegats universal.

Tostemps els escriptors russos han tingut predilecció pel paper d'acusadors. Llurs llibres són una llarga requisitòria contra Déu, contra l'home, contra la vida. En aquest terreny, Gògol, Tolstoi i Dostoievski, coincideixen. Llur revolta permanent té un fonament religiós, filosòfic i moral, completament alià a l'art. Tots ells han volgut ésser profetes. Aquesta és llur força i llur grandesa, però també llur feblesa. En Txèkhov no trobem res d'això. En una lletra al poeta Flètxev, de principis polítics i socials avançats, li diu: «Voldria ésser un artista lliure i res més.» Els seus retrats a la vida es basen principalment damunt motius d'ordre estètic. Tolstoi veia en l'acció un pecat. Txèkhov li troba un regust de vulgaritat. Dostoievski, que cercava una solució a les contradiccions de la naturalesa humana, creia trobar una evasió fora de la vida. Txèkhov admet que, dintre tres o quatre segles, la terra esdevindrà semblant a un jardí florit i que els homes seran felïços. No sembla creure-hi gaire. Però si es realitzés el seu somni, en restaria encisat. De fet, si tota la dissort consistís en la llejor i en la

banalitat de la vida, punt de vista essencialment estètic, el problema de l'existència es trobaria singularment simplificat. Per estrany que pugui semblar a primera vista, hi ha afinitats secretes entre Txèkhov i Wilde. És aquí on es nota la influència de l'època, de la fi de segle sobre Txèkhov. És la marca d'allò temporal damunt la seva obra.

Podem trobar, doncs, en els llibres de Txèkhov, una actitud amb respecte a la vida. És inútil que hi cerquem, però, la petjada d'una idea general. No podem exigir, naturalment, a cada escriptor, un sistema, o un conjunt de tesis. Cal no gens menys a tot gran artista una concepció de l'univers individual i secret que, sense aparèixer mai en els llibres per no ofegar la creació, condicioni tota la seva obra. Sense necessitat d'exposicions ni d'exemples, però amb una unitat interior i una síntesi que es produeix a l'altra banda de l'art, en un punt ideal en el qual convergeixen tots els raigs que emanen d'una personalitat creadora. Txèkhov, per contra, es limita a atènyer-se a les reaccions immediates de la seva intel·ligència i de la seva sensibilitat: les seves narracions són relacionades entre elles per una unitat d'humor. Exposa amb agudes cases particulars. No arriba, en canvi, a crear un univers ni a escriure una novel·la, la qual no seria altra cosa que una aglomeració artificial de detalls.

A Txèkhov li és impossible escapar al seu assumpte, dominar-lo. Combat la vida amb les seves pròpies armes, sense que mai dubti de la seva realitat. No pot elevar-se per damunt de la matèria primera, jutjar-la de fora estant. Gògol, quan descrivia la província russa ho feia per successió o superposició de plans; contava l'absurditat i la irrealitat de l'existència mediocre de personatges insignificants. Txèkhov és acompanyat per la mediocritat de l'existència, per la seva tristesa, pel seu horror. El seu pessimisme no té — no pot tenir — solució. És per això que no pot descriure la naturalesa humana en tota la seva complexitat. No aprofundeix els sentiments i les sensacions que reflecteix; observa, conta, passa. I, de tant en tant, deixa caure dos o tres mots, un detall que anima la humanitat que descriu; o bé, després d'haver oposat el record d'un passat, que sembla felïc i l'esperança d'un esdevenidor, potser brillant, a un present sense sortida, evoca en una frase lírica, amb paraules de cada dia, la vida sencera d'un home, del naixement a la mort, sense que puguem adonar-nos de com el miracle ha estat operat i per quins mitjans Txèkhov, que ignora el patètic i no posseïx el gust ni el sentiment de la tragèdia, ha arribat a esquinçar-nos el cor. Aquestes rars evasions, envoltades de detalls precisos, creen l'atmosfera que es desprèn de l'obra de Txèkhov, tipus clavat de l'escriptor d'ambient, aquesta cosa coprenedora i melancòlica que us atrau sense desballestar-vos. Després dels grans escriptors russos que descriuen els elements, Txèkhov sembla ésser l'escriptor dels címes.

Txèkhov s'absté curiosament de penetrar en l'ànima dels seus personatges. Resta sempre extern a l'assumpte i tradueix les seves observacions, que arriben al fons de l'home, per signes materials. Descriu — sense caure mai, però, en l'exces de la descripció pura — el costat visible de les coses que correspon a particularitats ocultes. D'un moviment de dits, el lector deduirà una crisi de desesperació, com arribarà a comprendre el caràcter d'un personatge per la manera com posa els peus en camí. És el mètode de la geometria descriptiva.

Txèkhov sap escollir. Se n'ha fet un principi, puix que ama la concisió. Dels esdeveniments i dels homes que observa no en dona el quadre general, sinó la ratlla característica, el detall decisiu, i deixa al lector el treball de completar. Així ha arribat a crear una mena de realisme impressionista en el qual l'assumpte, en lloc d'ésser exposat és suggerit per indicacions suficients. Realisme, tanmateix, ja que l'escriptor intenta pintar la vida en la seva continuïtat i l'home en la seva unitat.

El realisme no és una reproducció fotogràfica de la vida. És un procediment que permet de fixar en el temps i en l'espai objectes en essència movents i imprècisos; donar unitat a fenòmens que no en tenen; racionalitzar l'univers visible en sotmetre'l a les lleis de la

CARLES CAPDEVILA

Acaab de morir Carles Capdevila, tan conegut en els camps del teatre, de la novel·la i del periodisme. La seva mort significa la desaparició d'un autèntic valor català. En el proper número de MIRADOR li dedicarem l'atenció que la seva personalitat es mereix.

lògica. El realisme empra fórmules tan convencionals com el simbolisme o el superrealisme: és solament una concessió familiar al lector. El conjunt d'aquests mètodes és allò que Txèkhov ha heretat de Tolstoi i de Turguènev.

Txèkhov evita amb cura els grans mots i les paraules decisives. És refractari al patètic. Quan escriu una «nouvelle» s'esforça a situar el punt culminant de l'acció al defora de l'obra. Això queda demostrat en *Una cacera dramàtica*, d'una manera claríssima. Els personatges s'assassinen entre bastidors. Li fa tanta por el melodrama i la grandilocuència, que ha preferit simplificar l'home i negligir l'excepció. Tot, per no manca a una simplicitat i a una naturalitat que no arriben a «xaurir el contingut de la vida en tota la seva complexitat. Txèkhov ha volgut ésser el pintor de l'invisible quotidià.

Molts dels seus contes i de les seves narracions quedaran com a models. Txèkhov observava, sentia, i, com si temés que la realitat no se li fes escàpola, la traslladava al paper amb frases ràpides, agudes, cruels. Abans que tingués temps d'analitzar un cas, d'aprofundir-lo i de desenrotllar-lo, altres sensacions noves assetjaven el seu esperit. És per això que crida l'atenció la diversitat increïble dels seus tipus, la successió d'episodis imprevistos que intercala en les seves obres, l'abundància i la minuciositat dels detalls. La matèria li sobrava; ell l'investia continuament. Quan intentava, però, remuntar-se per damunt de la vida usual; li mancava alè.

Conseqüent amb la gran tradició literària russa, Txèkhov, és un humorista. El seu humorisme posa de relleu, engrandeix, extreu de la vulgaritat allò que, tractat seriósment, esdevindrà probablement pàl·lid i sense interès. És el procediment emprat per Gògol, Txédrin, Lièskov i, poc o molt, per la major part dels novel·listes russos.

Poc més d'un quart de segle ha transcorregut d'ençà de la mort d'Antoni Pavlovitx Txèkhov. Quin quart de segle, però, el que ha vist les dues revolucions de 1905 i 1917, l'esfondrament de l'imperi rus i, amb ell, el trasbalsament de la vida social i moral de tot un poble. Aquest període volcànic ha recobert l'home i la seva obra d'una capa de lava i de cendra. L'un i l'altre, projectats bruscament vers el passat, han esdevingut història antiga.

Els joves russos d'avui, que es veuen obligats a desplegar una activitat febril a llur país, difícilment es podran reconèixer en els nombrosos personatges de Txèkhov: funcionaris, metges, oficials, aristòcrates, intel·lectuals que somnien en lloc d'obrar, que sofreixen d'una mena de paràlisi de la voluntat, que s'embraguaven d'avorrimment.

El cant de Txèkhov, mort de tuberculosi en plena guerra russo-japonesa, un any abans de la primera revolució, sembla el cant d'un ocell en la calma que precedeix la tempesta. I ens recorda aquelles paraules que posa en boca d'un personatge de la seva obra *Dues germanes*: «Quelcom de formidable avança vers nosaltres. Una tempesta forta i saludable es prepara, que escombrarà aviat de la nostra societat la pesera, la indiferència, l'avorrimment». És precisament aquest Txèkhov anunciador de la tempesta el que el poble rus recorda avui encara. Les joves generacions literàries soviètiques veuen en ell el testimoni veridic, el pintor incomparable d'una època desapareguda per sempre. Fixen llur atenció damunt la nostàlgia que experimenten tants dels seus personatges al davant de les tristesses i l'estupidesa que els envolta; sobre aquest desig ardent d'un esdevenidor millor en el qual els homes seran més felïços i més lliures.

Aquest fill de la vella Rússia, somnadora i abatuda, que dubtava d'ella mateixa, pot ésser per a tots nosaltres un exemple excel·lent. Txèkhov odiava el fariseisme, l'estupidesa, l'arbitrari, la força bruta que dominaven en la societat antiga. Aquestes tares no són fàcils de curar, ni a Rússia ni enlloc. Per a tenir la voluntat i el coratge de destruir-les res no pot ésser més estimulante per a nosaltres que llegir les obres en les quals el metge, que era Antoni Pavlovitx Txèkhov, les ha diagnosticades implacablement i impietósament.

L. M.

Un gran poeta d'un gran poble

El nom de Puixkin és pronunciat pels pobles de la Unió soviètica amb una afició particular. Puixkin s'ha convertit en el poeta popular, en el millor sentit de la paraula. Les seves obres estan traduïdes ara a cinquanta idiomes dels pobles de la Unió soviètica. Els versos sonors del poeta sonen ja en els idiomes dels Ingutxos, Tschetschensos, Kabardins, Leegins, Avars, Kavels, Komi-Sirians, Tadschics, Kirguisos, Buriats, Jueus, Kalmucs, i de moltes altres nacionalitats.

No fa molt temps que una correspondència de l'Omak ha explicat la pregona repercussió que ha trobat entre el poble dels Vogules la notícia que el «conte del pescador i del peixet», de Puixkin, serà traduït a l'idioma dels pobles Mansi. Quan l'investi-

gent del Tscheljuski, llibret que es trobava per casualitat en el gel. Enmig de la nit polar, entre glaç i fred, el poeta genial parlava als herois del Tscheljuskin, i a través d'aquests versos tan bells i clars, com senzills, s'escalfaven als herois i es trobaren units amb tota la humanitat.

No és difícil de contestar a la pregunta, per què Puixkin, el geni del qual tendia vers una afirmació serena d'una vida intensa, s'ha convertit en un veritable contemporani a la Unió Soviètica, en la qual la vida cada any és millor, més alegre i més intensa, en la qual la qualitat de l'Home és estimada de tal manera.

L'obra de Puixkin és també d'una actualitat palpitant, perquè les rels de la poesia de Puixkin estan ancorades en

gador dels pobles del Nord, Balandin, havia traduït el conte de Puixkin a l'idioma dels pobles Mansi i llegí la seva traducció en una «junta», venien els Vogules de tots els pobles d'aquest país. El conte tenia un èxit grandios. Els Mansi exigien que aquest conte fos imprès en llur idioma.

«La notícia de mi un dia sonarà en tots els països de Rússia, un dia cadascú em coneixerà en el seu idioma: l'Eslau valent, el Finlandès, el Túng, encara salvatge, i l'amic de l'estema, [el Kalmuc.]»

Així somiava aleshores Puixkin. Però la realitat socialista ha superat encara els somnis més atrevits del poeta. La fama de Puixkin no solament ha penetrat a tots els pobles i reconos del país nou nat, sinó que també en edicions de molts milers d'exemplars es divulguen els llibres de Puixkin fins a tots els reconos d'aquest país immens. En ell, solament l'any 1936 han estat editats 12 milions d'exemplars de les obres de Puixkin (en la Rússia del tsarisme l'edició total de les obres de Puixkin durant nou anys — 1906-1917), no arribava a a cinc milions d'exemplars!). Però aquestes edicions (inaudites per a temps anteriors), no arribaven a satisfer la demanda dels lectors de les obres de Puixkin. Més llibres de Puixkin! Més llibres sobre Puixkin! — exigeixen les masses lectores.

El camí estret vers el monument de Puixkin s'ha transformat en una carretera ampla. En ella marxa la joventut escolar soviètica que vol aprendre, amb l'ajut de Puixkin, la llengua de la literatura russa. En ella marxen també paisans collectivitzats, de barba blanca, que actualment, després d'haver assolit la prosperitat, tenen l'anhel d'un lirisme que sàpiga expressar la varietat immensa de les aventures de la vida. En aquesta carretera ampla vers el monument de Puixkin, marxen també els intel·lectuals dotats, marxen els artistes de la paraula, per als quals Puixkin quedarà l'ideal incomparable del mestratge literari.

Els llibres de Puixkin no solament s'estudien, sinó que es lleixen com els llibres més interessants de molts escriptors del nostre temps no són llegits. A aquest mestre de la literatura russa, a Puixkin, el poble lector es dirigeix com a un contemporani.

Otto Schmidt ens contava en una conferència al Congrés dels Escriptors de la Unió, quin paper ha jugat un petit llibre de les obres de Puixkin en la vida de la col·lectivitat de la

mateix poble. De la pregones del folklore, Puixkin en treia a mans plenes, figures, metàfores i epítets, per a renovar i enriquir la llengua de la literatura russa. No en va havia escoltat atentament els contes de la seva dida i après la llengua russa del poble senzill.

Les masses del poble de la Unió Soviètica, senten particularment aquest caire de l'obra de Puixkin. El lector del poble sent de seguida, quan comença a conèixer les obres de Puixkin, que no s'enfronta amb un poeta que mai no ha sortit de la seva cambra, sinó amb un veritable lluitador.

Justament aquest esperit apassionat, lluitador i publicista de l'obra de Puixkin, és allò que impressiona més el lector soviètic. Estima Puixkin, que tenia per missió del poeta «encendre amb la paraula el cor dels homes». Vol Puixkin, que elogiava l'artista com l'eco viu del seu temps.

Aquesta amplitud i varietat de Puixkin, la seva compassió, les sent el lector de la Unió Soviètica, i és per això que estima el poeta.

Milions de treballadors lleixen Puixkin. Cap adquisició de llibres de Puixkin per les biblioteques de les fàbriques i de les mines no és suficient per a satisfer la demanda dels lectors, que creix diàriament. Els prestatges en els quals s'haurien de trobar les obres de Puixkin, estan buits — tots els llibres estan entre les mans dels lectors; adhuc els volums que contenen la correspondència i els escrits menors estan prestats. Puixkin és llegit.

G. FRIEDRICH

Nova modalitat en la confecció dels llibres de compatibilitat que permet d'escure-hi amb perfecta comoditat i estalvi de temps. No n'augmenta el preu. Per a demostracions telefònicament al 14856.

TALLERS GRÀFICS
Patrici ARNAU
VEDRADERA I CASAS, S. L.
C/Gran Via, 112-114, 08001 - Girona

EL CINEMA I EL TEATRE

«Els marins de Cronstadt»

Jo havia vist «Els marins de Cronstadt» algunes setmanes abans d'ésser estrenat a Barcelona. Ara l'he tornat a veure i, deliberadament, he defugit anar-hi el mateix dia de la presentació. Aquesta vegada m'interessava tant el públic com la pel·lícula, i volia veure-la «passar» en presència dels espectadors de cada dia i no pas davant la concurrència, que jo suposava políticament adicta, de la primera sessió.

D'antuvi, uns quants mots sobre el film, cinematogràficament considerat. L'escenari — inspirat en l'heroica resistència de Petrograd contra l'exèrcit blanc del general Iudénitx i en la contundent intervenció dels mariners de la base naval de Cronstadt, els quals van decidir el triomf de les armes populars — és original de V. Vitxnevski. La realització ha estat feta pel «metteur» Dzigan. La fotografia — sempre excel·lent — és de Naumov.

La principal característica del film és — al meu criteri — la meravellosa dosificació del ritme. La marxa de l'acció es precipita o s'alenteix amb tanta mestria, segons les necessitats de l'acció mateixa, que l'espectador se sent interessat i atret pels esdeveniments en un grau que no assoleixen mai ni els més interessants films de tipus corrent.

En «Els marins de Cronstadt», com en gairebé tota la producció soviètica, no pot parlar-se pròpiament de protagonistes. Hi ha personatges més importants que altres; el veritable protagonista, però, és la massa, o millor encara: «la idea» que la massa encarna.

Per no haver comprès aquesta norma fonamental, molts crítics cinematogràfics de tots els països han jutjat injustament, erròniament, obres mestres del cinema rus. Una crítica seriosa de la producció soviètica exigeix tenir present, no sols aquesta norma, sinó també el fet que el productor d'avui a la U. R. S. S. empra un mètode realista i directe, substancial amb el contingut ideològic — per què no pedagògic? — de gairebé tota la seva producció.

El cinema soviètic és una actitud enfront del món i de la realitat del nostre temps. Per això comporta, d'antuvi, la representació concreta i verídica de la realitat en el seu desenvolupament revolucionari. I per això, també, els crítics «purs» veuen amb astorament com un cinema simple i sincer promou en el públic un entusiasme i una emoció força superiors als que originen els millors films americans, amb tot i llur tècnica perfecta i complicada.

L'espectador d'un film americà no perd gairebé mai la noció de la distància que el separa de la pantalla; l'espectador dels «Marins de Cronstadt» oblida que la pantalla existeix, fa pròpia l'acció que es desenvolupa davant els seus ulls, «la sent» i per tant esdevé una mica actor.

La producció de Vitxnevski té la virtut de plantejar problemes que són, per a nosaltres, de palpitant actualitat. Hi ha el problema de l'escassetat de queviures, resolt pels marins gràcies a un alt sentit de solidaritat amb els altres lluitadors i amb l'element civil. Hi ha, també, el magnètic problema de la disciplina i del comandament; els imperatius de la guerra fan que sigui precisament el mariner més indisciplinat el primer a reconèixer els seus er-

rors i a convèncer els altres que és més revolucionari aquell que sap obeir millor. Hi ha el problema — que nosaltres varem tenir plantejat els primers temps — de la insuficiència d'armament; el serà heroisme dels combatents el salva i els permet d'inutilitzar tancs enemics emprant bombes de mà, exemple que ha estat seguit al front de Madrid per Antoni Coll, Carrasco i una munió d'herois populars. Hi ha, igualment, el problema de les diferències ideològiques entre els combatents; el sentit de la responsabilitat i la fe revolucionària els fa agermanar-se en un bloc comú que acaba per donar-los la victòria.

Tot això, admirablement presentat i dosificat, parla a l'ànima de l'espectador, l'emociona, l'arravata, i li fa aplaudir les escenes culminants amb el mateix entusiasme i la mateixa sinceritat que la mainada aplaudeix un film de dinàmiques aventures.

He assistit a la projecció voltat d'un públic heterogeni. Esguardo a l'entorn i veig gent la vestimenta de la qual delata el petit burgès, companys amb la insígnia del Partit i d'altres amb el mocador roig i negre de la F. A. I. En arribar a l'escena que els mariners ataquen per primera vegada, quan és precisament el «sense partit» indisciplinat que comença a cantar «La Internacional», tothom aplaudeix frenèticament. Tothom ha comprès la realitat del film: tothom s'ha donat que «La Internacional» no és un programa de partit, sinó el cant de tots els explotats del món, l'estel del seu orient d'alliberació. Allò que els fa sentir-se tots uns davant l'enemic comú.

Això mateix esdevé en desfilars el formidable exèrcit roig al peu de la gran muralla del Kremlin, en un dels reportatges que completen el programa. El públic en massa — anarquistes, marxistes, republicans — esguarda amb admiració i amb simpatia les formacions perfectes i l'armament formidable, car sap que aquest armament i aquesta disciplina no serviran mai per esclavitzar cap poble, ans al contrari, són la salvaguarda de la llibertat dels pobles i de l'alliberació dels homes.

En contrast amb el cinema comercial burgès, que especula amb les baixes passions de l'home, amb l'instint sexual més barroer, amb l'ambició immoral i antihumana, amb el terror o amb la rialla pocsolta, el cinema soviètic assenyala camins de llum, dona fe i optimisme, desvetlla afanyos nobles i idees generoses, enlaira i dignifica.

L'espectador — en sortir de veure «Els marins de Cronstadt» — se sent més pur i més fort, més sincer i més comprensiu. Ha rebut una alta lliçó; però l'ha rebuda amb joia immensa, car és la lliçó del deure, l'ensenyament del camí de la victòria.

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

LES ESTRENES

«El triunfo de las germanías» del poeta Altolaguirre i de l'escriptor Bergamín, al Principal de València

Al Teatre Principal de València s'ha estrenat l'obra èpica de Manuel Altolaguirre i José Bergamín, «El Triunfo de las Germanías», que interpretarà la Companyia Dramàtica Experimental, sota els auspicis dels Ministeris de Propaganda i Instrucció Pública.

L'acte tingué un doble caràcter literari i polític, i es pot considerar com a simptomàtic d'una nova època de l'art escènic. El sol fet d'incorporar a la producció teatral aquests dos valors purs de la nostra literatura, és ja un encert de consideració. Manuel Altolaguirre, fi poeta líric, i José Bergamín, admirable assagista, estaven igualment allunyats del vell teatre, on, per regla general, es tancava el pas als intel·lectuals. La miopia dels negociants que regien els teatres espanyols no els deixava veure més enllà de la taquilla, i, això, per camins de rebregades i greixoses fórmules. El poeta, rarament trepitjava les taules on solament trobava eco la rialla fisiològica del burgès ben sopat i el sospir incontinent d'alguna adinerada sentimental.

Però la subversió militarista, prenent aferrament més la incultura i l'adotzeïment, cultivats cobejosament per la reacció, ha enderrocat d'una vegada els falsos valors, ornats de llustrines i orípells, i ha deixat el camp lliure perquè aquells que per voluntat popular tenen a llur càrrec la Instrucció Pública i el foment de les Belles Arts, puguin oferir al poble que ho és tot i tot ho mereix, el més escollit de la intel·ligència i del saber.

La guerra ha tornat a l'Art la seva veritable significació en infondre-li el ferm valor humà. Els homes lluiten per la llibertat, que no és possible sense la redempció econòmica, i per la cultura, que no pot donar-se si no té al seu servei la llibertat del pensament i la intel·ligència. L'Art ha de tenir, doncs, forçosament, un contingut social i polític.

Els ministres d'Instrucció Pública i Propaganda ho han entès així, molt encertadament, i contra els vells costums de l'oblit i àdhuc del menyspreu per tot allò que significava conreu de l'esperit, han pres la iniciativa de crear un teatre nou, han cridat un gran poeta i un gran assagista i els han donat ocasió d'oferir al poble l'alambinat producte de llur intel·ligència des de l'escenari del primer coliseu de València.

La sala oferia l'aspecte brillant de les grans solemnitats de la cultura: artistes, escriptors, homes de ciència units al poble al qual pertanyen i del qual són part, i amb ells també els ministres, els dirigents dels partits polítics i molts elements destacats de la governació pública.

Tots units, com un sol organisme, de diverses activitats, vibraren a l'unison davant les belles que sabé desgranar el poeta i les observacions que descobrí i posà de relleu l'assagista.

Festa d'art i de cultura, pregona ment antifeixista, en la qual es recordà l'heroica gesta valenciana de la Guerra de les Germanies, i s'invità el poble espanyol a entroncar-la i prosseguir-la en aquest moviment, no menys heroic, emprès contra la barbàrie reaccionària.

L'èxit fou gran per a tothom. Per als autors, per als actors, per als polítics i per al públic, que d'una manera admirable donaren començament a una nova època de l'escena espanyola: a l'època del Teatre del Poble.

EL TEATRE RUS S'ADMINISTRA COOPERATIVAMENT

El «Jove Teatre», fundat el 1917 i que ha donat naixença a dos grans teatres ucraïnians d'avui — el «Berésil» i el teatre «Franko» — que no desdienen per res dels millors i més antics teatres russos, ha estat el bressol del teatre d'Ucraïna contemporani.

En la seva declaració del 1925, el teatre «Berésil» és una organització social, assadollada d'una ideologia de classe; està adscrit a l'obra d'edificació soviètica, pels mètodes de l'art, i s'inspira en el marxisme i en el leninisme. Lluita per tal que es realitzi totalment la revolució social i d'una manera especial la cultura comunista.

La declaració-programa del teatre «Franko» diu: «Una de les nostres tasques essencials consisteix en la creació d'un teatre ucraïnà que per les seves realitzacions estigui al nivell del teatre europeu i que per la ideologia respongui a les exigències del nou públic, ho i conservant la seva originalitat nacional. Seguim el nostre propi camí per a l'acompliment de les nostres tasques. Aquest camí, és l'ideal expressat sota les formes dictades pel moment.»

Quatre Operes nacionals existeixen a Ucraïna. Hi ha teatres a Karkov, a Kiev, a Odessa, a Dniepropetrovsk, als Donets, etc.; diversos teatres obrers i camperols recorren el país. Després de la revolució hom veié formar-se grans quadres d'actors, de directors i de dramaturgs de valor.

L'organització del públic ha de considerar-se com un dels millors resultats obtinguts pel teatre ucraïnà. Prop d'un 80 per 100 dels espectadors estan organitzats en cooperatives teatrals, cosa que assegura al teatre una base material seriosa.

Des del 1926, el teatre ucraïnà co-

mença a formar sistemàticament el seu repertori. Han aparegut dramaturgs remarcables, que han aconseguit un bon renom. Mencionarem ací M. Kulix («97»). «La Commune en les estepes» i I. Mikitenko («La dictadura», «Brilleu, estels!»).

L'ampli desenvolupament dels cercles teatrals de la joventut obrera i camperola constitueix en l'evolució del teatre ucraïnà un factor d'una importància inapreciable. Aquests cercles troben en els nombrosos clubs i en les isbans-biblioteques dels camps, així com en les Cases de les arts, un ample radi d'acció. Molts milers de joves proletaris participen així en l'art escènic i constitueixen les inesgotables reserves d'on es recluten les forces noves de l'art dramàtic.

Cal remarcar l'obra d'un d'aquests teatres d'aficionats, el teatre ucraïnà Krasnoavodski, fundat el 1928. Es presenta el 1930 a la primera Olimpíada dels teatres i de les arts dels pobles de la U. R. S. S. L'elenc és format íntegrament per joves obrers, la major part units a les fàbriques. Tan sols un nombre petit d'aquests artistes s'han completament especialitzat. La tasca essencial és la recerca d'una forma específicament ucraïniana de teatre-tribuna de masses. El realisme constructiu és el principal mètode d'aquest teatre, que ha definit en aquests termes la seva orientació: «Participació activa en l'edificació socialista, difusió de la cultura nacional entre les masses obreres que cal atreure al moviment, interpretació dialèctica dels fets, de les imatges i dels problemes de l'actualitat, així com dels esdeveniments històrics, des d'un punt de vista proletari de classe».

B. ETINGHOV

TEATRE DE MASSES

«LES LOUPS», de Romain Rolland

Sota el patronatge de la C. G. T., el Teatre del Poble ha ofert fa poc, com el seu primer espectacle, «Les Loups», de Romain Rolland. Empresa generosa i ardida, ja que l'esforç del

jove Teatre del Poble s'ha manifestat deliberadament en una obra difícil, severa, d'una gran noblesa, curulla de cap a peus d'una sentor d'ideal exaltant; i això no obstant, posseïa uns mitjans tècnics encara escassos. La bona voluntat, el coratge, el desinterès dels organitzadors, es troben pel damunt de tot elogi.

Gràcies a aquest enorme i magnífic esforç, París ha pogut veure en 1936 el tríptic complet del teatre de la Re-

volució, és a dir «14 Juillet», «Danton» i «Les Loups».

El Teatre del Poble ha volgut donar un espectacle que resultés una crida a la unió; per això ha posat les seves representacions sota l'ègida de la frase de Barbusse: «Tot per a unir, res per a dividir». De l'obra de Rolland se'n poden treure, en aquest sentit, lliçons actuals.

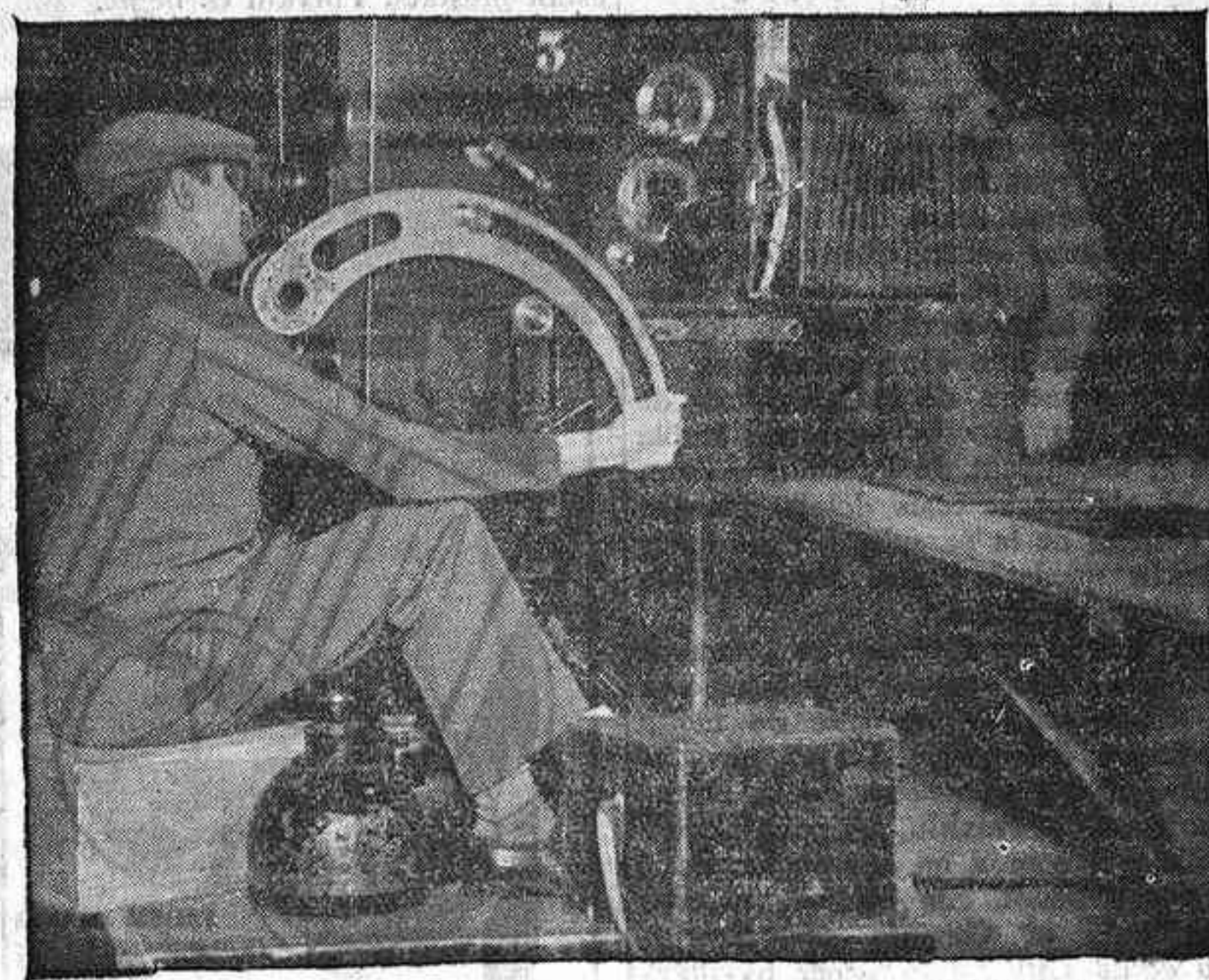
Altres temes de meditació conté l'obra «Les Loups». Entre ells es destaca la necessitat de col·locar la justícia abans que tot, en totes les circumstàncies.

Romain Rolland ens transporta al 1793, davant Magúncia assetjada per les armes prussianes. Verrat ha acusat d'Oyron de traïció, però Theulier té prova de la seva innocència i, en canvi, de la culpabilitat de Verrat, el qual, per odi, ha ordit un testimoni capital contra d'Oyron. Raons d'Estat, no obstant, no permeten que Verrat, general victoriós, sigui acusat. Oyron és executat i Theulier es veu complicat en l'acusació.

El temps de la intransigència revolucionària d'un Saint-Just s'acaba. «Saint-Just — crida Theulier — faria dreçar el patibul aquesta nit, davant dels dos exèrcits, i hi faria pujar Verrat». Així, quan els homes que acaben de fer triomfar la injustícia surten exclamant: «Ara, anem a vèncer», sentim amb Romain Rolland que damunt aquesta base cap victòria durable no és possible.

Aquest és, en substància, el tema essencial de «Les Loups».

STEFAN PRIACEU

René Clair dona el darrer cop d'ull a una escena del seu film «L'últim milionari»

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
Telegr: «Carbuos» Mallorca, 232

CARBUR DE CALÇI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya). OXIGEN 99 % DE PURES: Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova. ACETILE DISSOLT: Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova. FERRO MANOANES I FERRO SILICI. SO-CARRIMAT I SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres telixts. CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica. GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, material per a la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LA MUSICA

Perfils de músics revolucionaris

ALAN BUSH

DESCENDENCIA: Nascut a Londres, el 22 de desembre del 1900. El seu pare ha estat director d'una fàbrica de productes químics; la seva mare és filla d'un subhastador.

FORMACIO PROFESSIONAL: Educat a l'Escola de Highgate.

Es decidí, a l'edat de 16 anys, a fer-se músic. El mes de gener del 1918 ingressà a l'Acadèmia Reial de Música de Londres com a estudiant. Estudià la composició, l'orgue i el piano. Guanyà una beca per a piano i premis per a piano i composició. Els seus mestres eren: Frederick Corder (composició) i Tobias Matthay i Lily West (piano).

Abandonà l'Acadèmia Reial el 1922 i continuà els seus estudis amb John Ireland (composició) durant 5 anys (1922-1927), i amb Lily West, Benno Moisevitx, Mabel Lander i Arthur Schnabel. El 1925, fou nomenat professor d'harmonia i composició de l'Acadèmia Reial de Música a Londres.

FORMACIO ESPIRITUAL: El seu interès per la filosofia el conduïa a dedicar-se problemes més concrets; molt aviat es va convèncer de l'importància d'ajudar les classes treballadores en llur lluita. El 1925 es fa membre de l'«Independent Labour Party», per a ingressar el mateix any al «Labour Party».

Sempre ha procurat treballar a favor de la unitat entre els partits polítics de tota la classe treballadora i s'ha oposat sempre, dintre els partits als quals pertany, a les tendències que poguessin impossibilitar la unitat obrera, particularment en els casos que tals tendències han estat companyades amb la temptativa de col·laborar amb partits que representen interessos contraris als de la Unió Soviètica.

CONVERSIÓ EN MÚSIC POLITIC: No obstant haver ingressat al moviment polític exclusivament per treballar políticament, descobrí que els seus coneixements professionals podrien ésser d'utilitat; per conseqüència, ingressà el 1925 a la «London Labour Choral Union» (Unió de les Masses Corals de Londres) com a director d'un cor local. Fou elegit el 1929 conseller musical d'aquesta Unió i realitzà, el 1933, una «tournèe» amb obrers cantaires a través de Bèlgica i Holanda. La massa coral que portà,

el 1935, a l'Olimpiada Musical Obrera d'Estrasburg, guanyà el primer premi en aquesta secció del festival.

El 1935 es fundà la «Worker's Music Association» (Associació Musical Obrera), de la qual és conseller musical.

OBRES: 1. Instrumentals. — Quartet de corda, op. 4; Quartet amb piano, op. 5; cino

peces per a violí, viola, violoncel, clarinet i trompa, op. 6; «Impressions simfoniques», op. 8; «Preludi i fuga» per a piano, op. 9; «Abnegació», per a piano, op. 11; «Obertura de danses», per a banda militar, op. 12; «Tres estudis contrapuntístics», op. 13; «Dialèctic», per a quartet de corda; «Peça de concert», per a violoncel i piano, op. 17. En preparació: «Concert», per a piano i orquestra (amb final coral); «Pròleg per a un Miting Obrer», per a banda, op. 16 (escrit per invitació del «Burió Internacional de Música» de Moscou).
II. Vocals. — Totes les obres següents tenen una relació directa amb el moviment obrer. Cora: «Cant als homes d'Anglaterra»; «Cant al Treball»; «El carrer»; «Rot-Front»; «Pregunta i contestació»; «La marxa de fa»; «Cançó obrera de reptes»; «Cançó a la llibertat». En preparació: «Cicle de cançons dels condemnats», per a tenor (o bariton) i piano, amb cor femení («ad libitum»).
III. Diverses obres circumstancials. — «Elogi del treball» (ballets, cora, etc.). Tres ballets: «La seva guerra o la seva guerra!» (La guerra imperialista o la guerra dels treballadors per al socialisme); «Els miners»; «Homes i màquines».

Els crims del feixisme ANTONIO JOSE, ASSASSINAT

Darrera del seu títol perfil medieval, dels seus convents, les seves casernes i els casinos per a banquers, Burgos era una ciutat fresca de joventut. Es preparava a ésser una ciutat del món nou gràcies a l'activitat de les seves noves generacions.

A aquestes pertanyia Antonio José, el gran músic castellà, que en la seva decidida joventut havia aconseguit captar el més pur so de la música del poble.

Després de les seves calamitats pel món i de la seva forta obra, la qual havia arribat als faristolos de les orquestres internacionals, Antonio José havia volgut «cloure» a treballar a la seva ciutat provinciana, no com el refinat que cerca la calma per a la seva creació, sinó com el fervorós del poble que vol dedicar-se, ensenyar-li allò que no sap, fer que vibri amb la pròpia i fina emoció que li bull a dins. També en aquest aspecte, que podem dir-ne social, de l'art hi naurà pocs artistes joves que de manera tan ferma hagin dedicat la seva aptitud a la massa popular.

Sobre la seva vigorosa obra, que de tant en tant donaven a conèixer les nostres grans orquestres i les nostres primeres editorials musicals, Antonio José tenia actualment dedicada la seva vida a la direcció d'un bon orfeó — l'Orfeó Burgales —, que ell havia creat entre els obrers, als quals ensenyava des del síl·labament. I a la preparació d'una gran orquestra, que anava sorgint dels seus propis deixebles. I a la tasca constant de preparació cultural del poble.

Gran pecat per a les velles ombres de la ciutat burgalesa! No fa molt — la primavera del 1936 —, Antoni José fou consagrat, per la seva intervenció, com una de les més fermes revelacions del Congrés Internacional de Musicografia de Barcelona.

Burgos, la seva ciutat, ho celebrà amb un homenatge, en el qual el grup liberal arrossegà gent de les més diverses castes. «A la fi, és una glòria de la ciutat», deuen dir per apaiagar les seves ranonies.

Però què els importa l'art, ni la cultura, ni totes aquestes coses als qui només volen el seu propi privilegi? Un dels primers detinguts pels feixistes a la ciutat burgalesa fou el jove compositor. I ara — abans que es complís l'any del seu homenatge — ha caigut afusellat per un escamat falangista, que potser comandava algun dels que, amb rialla tortuosa, l'havien homenajat.

Ha caigut afusellat davant el seu paisatge tan estimat. Tots els fins pollanços del camp burgales s'hauran dreçat més, demanant venjança d'aquest nou crim artístic i humà!

Neutralitat
EL TRANSEUNT. — Vol escanyar-lo?
— KERILLIS. — Sí! Correm a ajudar l'agressor.

Salutació a Pau Casals des de l'Alemanya feixista

Els qui han llegit les últimes declaracions fetes pel mestre Casals a un diari anglès, reproduïdes per tota la premsa democràtica del món, tindran una veritable sorpresa, en veure en un diari alemany, controlat com tots els seus col·legues pels agents del Ministeri de Propaganda de Berlín, la publicació dels paràgrafs que reproduïm a continuació textualment en llengua catalana. Admirem sincerament el coratge de Karl Holl, redactor musical de la «Frankfurter Zeitung», en atrevir-se a publicar aquesta apoteosi del nostre gran artista, que no solament s'ha negat d'acceptar cap contracte a l'Alemanya feixista, sinó que a més s'ha posat decididament al costat de la causa del poble, rebutjant davant de tot el món una «neutralitat» falsa i volent compartir amb el seu poble totes les vicissituds d'una guerra civil, que li ha estat imposada per la sublevació de la militarada espanyola i pel feixisme internacional.

«D'Espanya, on actualment les muses han amagat llur cap, ha vingut vers la fi del segle passat el so extraordinàriament clar i ample d'un violoncel i ha fascinat en pocs anys els auditoris no solament d'Europa sinó també d'Amèrica. L'home la mà esquerra i la profunda musicalitat del qual produïa aquest so emocionant, és de Catalunya, es diu Pau Casals i celebrà el 30 de desembre el seu 60è. aniversari. Des que Hugo Becker, que tenia 12 anys més que ell, ha caigut en el mutisme, Casals és el violoncellista mestre de la nostra època; és conegut, famós i estimat com ho són avui solament uns pocs entre els grans virtuoses de primera categoria; amb el temps, a penes s'ha tornat vell, sinó que només ha madurat des que la seva estrella va illuminar el món; un artista, que esperem sempre, davant del qual s'obren les portes de les nostres sales de concert com automàticament, el qual té dret al nostre agraïment sempre reiterat, tantes vegades com ell ens ha volgut visitar.

Casals ha nascut a casa d'un organista, un veritable representant de l'art sublim dels sons; la seva pròpia manera de fer música ha quedat per sempre impregnada d'aquesta orientació religiosa i visant les esferes metafísiques, àdhuc en les seves manifestacions artístiques més sensuals. Aquest tret específic distingeix la seva personalitat essencialment de la majoria dels altres virtuoses del passat i de la nostra època. Aquesta orientació metafísica li dona la seva dignitat específica que ell ha mantingut durant tota la seva existència artística. No obstant, durant la seva joventut Casals ha conegut íntimament també l'altra banda, l'aspecte profà de la música; ha tocat en sales de dansa, en cafès i teatres fins que el seu gran compatriota, el compositor Albéniz, ha pogut obtenir per a ell una beca de la reina espanyola d'aleshores, que li permetia de penetrar més profundament en les lleis i les possibilitats d'expressió de l'art musical. El fet que des de la seva primera joventut havia après a tocar tota una sèrie d'instruments — amb l'orgue i el violoncel, sobretot, el violí i la flauta — pot ésser considerat com un element particularment feliç per a l'experimentació de la seva oïda. A aquest fet deu probablement la seva sensibilitat musical tan particularment desenvolupada, que l'ha capacitat d'ampliar més tard els límits naturals d'expressió del seu instrument predilecte, el violoncel, de tal manera que la seva interpretació arriba a un grau d'immaterialitat i d'expressivitat multicolor exemplar. Els seus estudis de la música de cambra han aprofundit la seva noció de les forces plasmadores de l'art musical de tal manera, que per a ell el virtuosisme no ha pogut esdevenir mai una finalitat per si mateix, sinó que ha quedat sempre subordinat a les finalitats musicals.

Felicitem el mestre violoncellista sexagenari; el solista en els grans concerts simfonics com el company de Cortot i Thibaud en el conjunt de cambra. Felicitem també Casals, director d'orquestra, que fundà el 1919 a Barcelona la seva orquestra simfò-

ca, que ha esdevingut un factor important per a la vida musical espanyola. Nosaltra, alemanys, saludem el dia 30 de desembre el magnífic músic de sang romana, que, compenetrat amb totes les particularitats estilístiques i nacionals de la literatura del seu instrument, s'ha dedicat ja des de la seva primera joventut amb tanta afició a l'obra racialment germànica (1) de Joan Sebastià Bach i ha implantat les seves obres per a violoncel sol a les sales de concert de tot el món. Fa dos anys, la ciutat de Barcelona l'ha anomenat «Fill adoptiu». Però ja des de molts anys ençà, tot el món musical l'està estimant i venerant.»

Tres noves càtedres a l'Escola Municipal

Com ja vam dir al número passat de MIRADOR, s'han creat tres noves càtedres per a l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Aquesta felicitativa de la Conselleria de Cultura del nostre Ajuntament mereix tots els elogis, tant pel que significa de dignificació de l'ensenyament musical a Catalunya, com per les personalitats artístiques que ha sabut triar entre els músics catalans el conseller, company Víctor Colomer.

Miquel Llobet, el nou professor de guitarra a aquest Institut, és, al costat de Segóvia, la major glòria de l'art guitarrístic espanyol en el moment actual. És una figura de relleu internacional i un dels artistes més insignes que són coneguts en les estrades de concert de tots els continents; les seves interpretacions de l'art clàssic (Bach), però també de les obres de Sor, Turina, Ponce, i, abans de tot, de Falla, són insuperables i han format escola.

Els altres dos artistes designats per l'Ajuntament són Concepció Badia i Pere Vallribera, la presentació dels quals no cal fer-la, car es tracta de dues personalitats conegudíssimes del públic barceloní.

Enterrament de la crítica

El periòdic japonès «Tempo», que surt a Quioto cada mes, publica la nota següent en el seu número del 25 de desembre darrer:

«Les autoritats alemanyes han privat la crítica artística al seu país. D'ençà d'aquesta ordre, l'art és controlat oficialment i ningú no pot seguir altra orientació que el gust i el caprici dels qui manen.

Què pot resultar d'això? El poble no sap què té realment valor i què no en té. No pot sentir-se guiat, sinó que s'ha de convertir en un moltó que segueixi cegament i idiotament. Car, on manca la lliure discussió crítica, manca el progrés. L'actual dictador nazi pot arribar a viure cent anys. Però, l'any cent u, Alemanya es desfarà per la manca de la força que ara la lliga fèrrimament.»

«Jove contrabaixista desitja llogar cambra alta de sostre»

DISCOS

Beethoven: Simfonia número 4, op. 60, executada per l'Orquestra simfònica de Minneapolis, sota la direcció d'Eugène Ormandy. («La Voz de su Amo»), DB 2767-68-69-70-71).

Des de fa uns quants anys, una nova orquestra simfònica nord-americana va començar a guanyar una reputació mundial, tant per la qualitat de les seves execucions com per les seves interpretacions impecables del gran repertori orquestral. El seu director, Eugène Ormandy, que després de la guerra era molt conegut com a violinista solista d'un conjunt de músics hongaresos en els llocs més elegants de la vida nocturna nova-yorkina, s'ha convertit en un dels més grans directors d'orquestra de l'actualitat. Abans d'ésser nomenat successor de Stokovski al front de la famosa orquestra de Filadèlfia, Ormandy s'ha format com a director de la de Minneapolis, que, gràcies a una disciplina de conjunt formidable, és avui una de les més notables orquestres del món.

La quarta Simfonia de Beethoven és una veritable pedra de toc per a la qualitat instrumental d'una orquestra moderna. Els seus grans contrastos dinàmics requereixen una precisió impecable; els nombrosos «solos» dels instruments de vent que trobem en tants passatges de la partitura, només guanyen la seva emoció vibrant, executats amb tota la perfecció d'un veritable artista; en fi, la seva complexitat melòdico-harmònica només queda comprensible en una interpretació de transparència cristal·lina. Aquesta nova impressió de la simfonia és tan perfecta en els detalls com en la plasmació de les grans línies. Ormandy té tota l'empenta d'un gran músic de raça, però, al mateix temps, una veritable disciplina mental, adquirida per l'estudi de les partitures dels grans mestres i per l'incessant recerca de la perfecció.

TRENTA PLACES NOVES D'EDUCACIO MUSICAL A LES ESCOLES DEL C. E. N. U.

Per iniciativa del C. E. N. U. d'acord amb el conseller de Cultura de la Generalitat, es crearan immediatament trenta places noves d'educació musical als Grups escolars del C. E. N. U.

Aquesta nova iniciativa dels companys responsables de l'educació escolar a Catalunya serà acollida per tots els sectors de la nostra vida musical amb el major entusiasme, ja que l'ensenyament musical a les escoles constitueix la base imprescindible per a la cultura musical d'un poble.

NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades Gragees potencials del Dr. Soivré que combaten d'una manera còmoda, ràpida i efectiva la impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

LES GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRE
més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tan físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per a reprendre'l sovint i amb el màxim resultat, i s'arriba a l'extrema vellesa sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta prendre un flassoc per a convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flassoc, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades Gragees potencials del Dr. Soivré que combaten d'una manera còmoda, ràpida i efectiva la impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

LES GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRE
més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tan físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per a reprendre'l sovint i amb el màxim resultat, i s'arriba a l'extrema vellesa sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta prendre un flassoc per a convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flassoc, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

A l'Alemanya feixista el cant substitueix el pa

L'emissora de Leipzig ha difós una escena radiofònica que representa una visita de la joventut hitleriana a una fàbrica de xicoira. Les joventuts hitlerianes tenien la missió de crear allí la «força per a l'alegria» entonant als obrers cançons que aquests havien d'aprendre immediatament per a cantar-les després a cor. L'acollença que els obrers donaren a aquesta lliçó de cant involuntari es desprèn clarament per les paraules pronunciades pel locutor de la ràdio. Són aquestes: «Acabem de cantar repetides vegades la cançó "Germà, volem marxar avui a pas cadenciós". Ara incorporeu-vos un mica i canteu-la vosaltres. Entre vosaltres podeu pensar: "No hi ha mantega ni res per a menjar, però en canvi podem cantar". Doncs bé: canteu i veureu com això us anima.»

LLEGIU:
treball
PROFITARS DE TOTES LES OPORTUNITATS

LA VIDA ECONOMICA

L'escàndol de la pesseta "Franco"

Com es realitza una estafa internacional

Un especialista en qüestions financeres, M. Jacques Chatillon, escrivia, el 6 de gener:

«Des de fa alguns dies, es negocia en el mercat de París una nova moneda: la pesseta de Burgos. Espanya, en efecte, té avui dues monedes: la moneda de València i la moneda de Burgos; la pesseta roja i la pesseta blanca.

Aquestes pessetes són, tant unes com altres, bitllets del Banc d'Espanya, però els bitllets blancs es distingeixen dels roigs per una estampilla des que, el 13 de novembre últim, el general Franco decidí que solament els bitllets estampillats tindrien valor liberatori en els territoris que ocupa, a la qual cosa el Govern de València replicà dient que els bitllets que portessin l'estampilla dels facciosos quedaven prohibits en el seu territori.

Doncs bé; aquestes dues pessetes no es canvien a la mateixa cotització en el mercat de París.

Ahir, la pesseta blanca valia al voltant de 1,50 francs, mentre que la pesseta roja valia 90 cèntims.

Per què aquesta diferència? Per què, principalment la pesseta roja, que pot passar encara per tenedora de cert encaix or, val menys a París que la pesseta blanca, que no està garantida per res?»

Encara que M. Chatillon faciliti més endavant una explicació fantàstica, ha plantejat bé la qüestió.

La veritable pesseta, cotitzada abans de la rebel·lió a poc més de dos francs, ha estat cotitzada l'última quinzena entre 0'65 i un franc. No hi ha res sorprenent en aquesta baixa, en raó dels esdeveniments de què és teatre la Península, i sobretot en raó de la suspensió de les lliures relacions comercials amb l'Espanya roja.

Doncs bé; mentre la pesseta autèntica ha sofert aquest enfonsament, es negocia a París la «pesseta Franco» entre 1,35 francs i 1,65.

Cosa incomprendible a primera vista! Perquè, què és la «pesseta Franco»? Moneda falsa, purament i simplement.

MONEDA FALSA

Al dia següent de la insurrecció, Franco decidí utilitzar el paper-moneda que hi havia en circulació en els territoris que ocupava. Per impedir el seu atresorament i la seva evasió, recorregué a l'estampillat i declarà sense valor les pessetes no estampillades.

Però, on és la cobertura or d'aquesta nova moneda? No existeix, car les reserves metàl·liques del Banc d'Espanya, com se sap, han quedat en mans dels republicans.

Es, doncs, moneda falsa la que es cotitza oficialment a París i amb la qual es trafica.

EL MECANISME DE L'OPERACIO

Es aquí on l'assumpte es complica. Per quin astorador fenomen la moneda falsa de Franco és tan apreciada? D'on ve? Per què serveix? On va? La mecànica de l'operació sembla ésser aquesta:

Primer. — No content d'haver donat curs forçós en els «seus» territoris a la pesseta estampillada, Franco imprimeix sense parar noves pessetes desproveïdes de tota cobertura, de les quals se serveix (per la fretura d'or i no tenir moltes divises) per a les seves compres a l'estranger.

Segon. — Paga amb aquesta moneda falsa els proveïdors francesos. S'ha pogut veure en cert establiment parisienc de crèdit sèries de bitllets que se succeïxen per un total superior a 500.000 pessetes, corresponents indiscutiblement a un pagament en bloc de les «autoritats» rebels per a saldar les seves compres. S'assegura que les mercaderies surten principalment cap a Bèlgica.

Un telegrama d'Avila, reproduït per «Le Temps», confirma que les exportacions en bloc de pessetes estampillades no poden ésser més que d'origen «governamental». El telegrama diu:

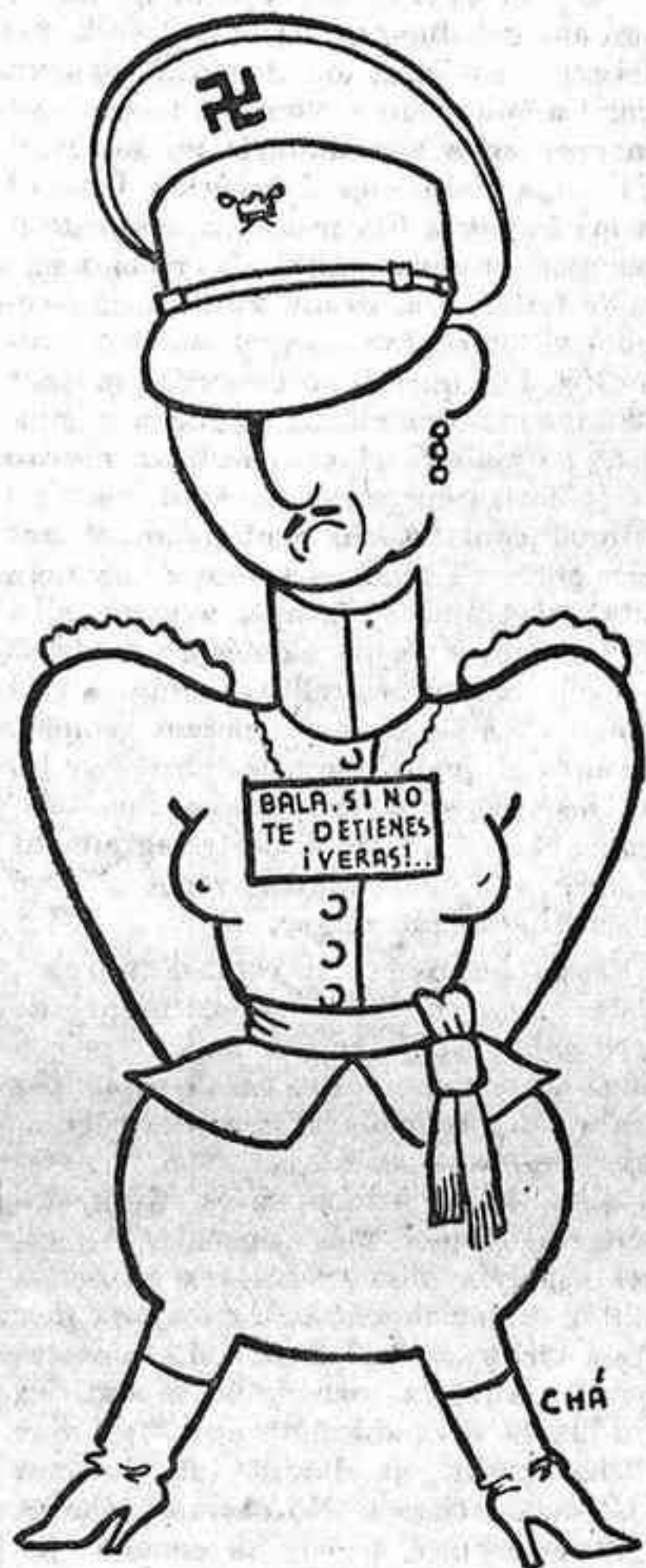
«Se sap que les retirades de comptes corrents bancaris pels particulars han estat limitades a petites quantitats. Per altra part, els bancs recomanen l'ús de xecs, poc utilitzats fins ara pels espanyols, a fi de reduir al mínim la circulació de numerari i de mantenir el canvi exterior de la pesseta.»

Tercer. — Els Bancs portuguesos re-

cuperen els bitllets falsos de Franco, sense limitació, en el mercat de París. S'assenyala que certa casa de canvi expedix diàriament a Portugal, per avió, sumes que oscil·len entre 500.000 i 800.000 pessetes-Franco.

En resum, és el Portugal feixista qui (sens dubte, per compte de Hitler) paga de fet les ordres dels rebels, saldades ací amb bitllets falsos.

Fins al dia que un caprici de dictador posi fi als reemborsaments, originant la

ruïna dels proveïdors allucinatats per l'ham d'una ganància sumptuosa!

Es impossible que aquest escandalós tràfic prossegueixi impunement.

El Govern francès no pot ignorar-ho.

ALGUNES PREGUNTES

Heus ací les preguntes que fem:

a) Es considera lleít semblant tràfic de moneda falsa?

b) Per mitjà de quin establiment introdueix Franco la seva moneda falsa a França?

c) A quins proveïdors (i per a quines mercaderies) remuneren les pessetes estampillades?

d) Quines companyies d'assegurances accedeixen a assegurar els centenars de mils de pessetes expedides cada dia? No seria interessant esbrinar llurs fitxes?

e) Permetre aquest tràfic a benefici dels rebels, quan es dificulta el comerç amb València, és observar la «no intervenció»?

S'imposa una investigació sobre aquest escàndol financer que, d'ésser tolerat, es convertiria en un escàndol polític.

I ens complau, després d'exposar el que precedeix, destacar com es distingeix millor encara el caràcter exorbitant de la idea tan complaentment valorada per l'Ere Nouvelle, després dels treballs del Subcomité de Londres, de decretar l'embargament de l'or dipositat a l'estranger pel Govern regular d'Espanya!

FERNAND FONTENAY

SIMPTOMES ELECTRIFICACIO FERROVIARIA A CATALUNYA (1)

Les dones alemanyes no saben pelar les patates

En el quadre del pla de quatre anys, es recomana a les metresses de casa alemanyes que aprenguin a pelar les patates com més finament millor. En efecte, les autoritats alemanyes han lliurat el següent càlcul:

La mestressa de casa que pela les patates grosserament, perd 60 grams de tubèrcul per lliura; en les 17.500.000 llars alemanyes, per lliura i per dia això representa una pèrdua de 378.000 tones de patates per any. Es a dir, la collita de tota una província alemanya.

A més, les peles del tubèrcul no han d'ésser llençades i en canvi han d'ésser lliurades als qui orien porcs, a canvi de fusta, o bé han d'ésser dipositades en unes llaunes especials ja previstes per a recollir les deixalles de cuina.

A Alemanya no existeix el comerç lliure

Per un Decret del ministre de l'Economia, tots els mercats de compensació d'un import inferior a 50.000 marcs, són prohibits. Tots els mercats superiors a la mateixa xifra hauran d'ésser sotmesos a l'autorització del Gabinet de Divises. Aquestes restriccions s'apliquen al comerç exterior alemany amb tots els països del món, i aquesta mesura suprimeix una de les darreres possibilitats del comerç lliure que existien a Alemanya.

El canal de Kiel

Després de la denúncia unilateral per part d'Alemanya de les clàusules del Tractat de Versalles relatives a la navegació interior, no deixa d'ésser útil de significar la importància del canal de Kiel. Aquest canal, que escurça el camí del mar Bàltic, tot i evitant els passatges perillosos de Bel, havia estat internacional (article 380 a 386 del Tractat).

El seu tràfic no és massa inferior al dels canals de Panamá i de Suez. Per a comprendre-ho, heus ací les xifres comparatives dels dos últims anys en tones:

	1934	1936
Suez.	24.809.000	24.673.000
Panamà	20.685.000	18.786.000
Kiel	16.646.000	17.602.000

El 1935, el pavelló alemany cobria el 57 per 100 d'aquest tràfic.

La producció de l'or a la URSS

S'assenyala un augment considerable en la producció de l'or a la U. R. S. S. En relació al 1933, la producció ha quadruplicat a la Sibèria occidental, augmentat de tres vegades i mitja en la Sibèria oriental, vuit vegades a l'extrem Orient, i ha triplicat a les mines de Lena i els territoris de Krasnoïarsk, Kazakstan i a l'Ural.

Les construccions navals de la Gran Bretanya

El tonatge en construcció a les drassanes d'Anglaterra durant el tercer trimestre del 1936, representa per als vaixells de comerç 928.571 tones, o sigui un augment de 75 per 100 sobre la xifra de fa un any. Aquest tonatge representa el 44 per 100 del total de les construccions en curs a tot el món. A fi d'any hi havia als tallers navals un milió de tones en construcció.

Els deutes als Estats Units

El 15 de desembre darrer es devia als Estats Units com a deutes de guerra, la quantitat de 155 milions de dòlars. Anglaterra va a primer lloc amb dòlars 117.600.000, i en segon terme França, amb 22.000.000. L'única nació que cada sis mesos ha pagat els seus deutes, ha estat Finlàndia.

L'estudi econòmic d'una electrificació de ferrocarrils és quelcom molt complex i representa un problema que no pot estudiar-se aïlladament, sinó que s'ha d'enfocar com un problema de conjunt en el qual entren nombrosos factors. En síntesi, podem dir que consisteix a examinar la remuneració que correspon al nou capital invertit per convertir en elèctrica la tracció a vapor. Aquesta remuneració ha de procedir, naturalment, de les economies que s'introdueixen a l'explotació elèctrica.

Segui com sigui, en termes generals, l'electrificació ferroviària suposa, en la major part de les vegades, una economia sobre l'explotació a vapor, i, com

elèctrica, cal tenir present que els ferrocarrils de gran línia han de poder adquirir sempre el quilovat-hora a més baix preu que els suburbans, i a més a més, el consum específic oscil·la ordinàriament en els primers entre 20 i 50 vats-hora per tona-quilòmetre, i en suburbans i interurbans a 30 i fins a 70. L'electrificació ferroviària a Espanya, si bé no ha assolit tot el desenrotllament que hom havia previst fa alguns anys, s'ha incrementat bastant en aquests tres anys darrers. Si hom considera efectivament que del total de 18.000 quilòmetres en números rodons de línia ferroviària que existeixen en el territori espanyol, es troben ja electri-

Tren soviètic electrificat

a conseqüència, en l'economia del país. Si a això s'afegeix que aquest país, com Catalunya, està mancat gairebé en absolut — per a la tracció — de bon carbó, aquesta economia és sensiblement més important.

Als principals ferrocarrils americans electrificats, s'han obtingut economies d'explotació, respecte a la tracció a vapor, de 38 a 78 per 100, xifres que varien entre grans límits perquè l'extensió i el perfil de les línies, les velocitats adoptades, la densitat de tràfic i molts altres factors físics, influeixen notablement sobre les despeses d'explotació.

A Espanya l'experiència dels avantatges de la tracció elèctrica sobre la de vapor la podem trobar en el cas de l'electrificació del Ferrocarril del Nord al port de Pajares, entre altres, en el qual s'aconsegueix una reducció del 73 per 100 de personal de maquinistes i fogainers; del 70 per 100 en les despeses de conservació i reparació de màquines, i més del 50 per 100 en la despesa d'energia.

Ara bé: l'exemple de Pajares que acabem de citar, és evident que no pot prendre's com a punt de partida ni com a base insubstituïble per a l'estudi econòmic de l'electrificació ferroviària que pot implantar-se a Catalunya, perquè, entre altres factors que podrien alterar les premisses per a un resultat igual, existeixen el del temps (no s'ha d'oblidar que l'electrificació del port de Pajares es portà a cap fa ja bastants anys), la variació que han sofert els materials de tracció i els jornals i salaris des d'aquella època, i també, i molt particularment, que les característiques topogràfiques de certs sectors de Catalunya són molt diferents de les que rodegen el dit port.

De totes maneres, l'inqüestionable és que l'electrificació a Espanya ha determinat un increment en el tràfic que s'ha fet extensiu a les línies suburbanes; que ha reclamat i seguirà reclamant molts de braços, tant en la transformació mateixa del sistema de tracció com en la fabricació dels equips i material necessari; que l'estalvi de carbó que implica la tracció ferroviària és indubtable, i, finalment, que l'electrificació dels ferrocarrils és un punt de partida per a fer extensiu l'ús de l'electricitat a l'agricultura i a la llar, en permetre un major i millor factor d'utilització en la indústria elèctrica; tot això, naturalment, amb el consegüent desenrotllament dels mercats de consum d'energia.

Es clar que, en parlar de tracció elèctrica ferroviària, allò que cal tenir primer en compte (ja no cal dir-ho) és el cost de l'energia elèctrica, que és allò fonamental per a poder determinar la rendibilitat de l'electrificació. Sortosament, a Catalunya, aquest subministrament pot fixar-se en un cost que permet, en general, l'electrificació de la nostra xarxa ferroviària, quasi en la seva totalitat, en condicions econòmiques molt avantatjoses. Quant al cost de l'energia

ficats uns mil quilòmetres, i comparem el percentatge d'això resultant amb el dels altres països, pot observar-se que el nostre no ocupa precisament un lloc avantatjós en la tracció ferroviària elèctrica. De totes maneres, repetim que l'increment en aquests últims temps és remarcable. S'observa, en efecte, en les electrificacions d'Espanya, com en les de la resta del món, que els últims quinze anys representen en el quilòmetratge de recorregut elèctric, un seriós avanç sobre els períodes anteriors, i hom pot dir que en ells, sobretot en els més pròxims, és quan realment ha començat a utilitzar-se la tracció elèctrica entre nosaltres, puix que dels mil quilòmetres que en números rodons hi ha en l'actualitat electrificats, més de 800 han estat posats en servei durant el dit període.

De la mateixa manera hom nota el progrés en la importància de l'electrificació si es computa el desenrotllament durant els últims anys, puix que mentre la longitud mitjana d'electrificació fou solament de 38 quilòmetres per als que es posaren en servei amb anterioritat a l'any 1925, en canvi per a les inaugurades posteriorment al dit any la longitud ha estat major de 66 quilòmetres. Pot comprovar-se aquest progrés examinant la classe d'electrificacions que successivament s'han anat portant a cap. Les primeres foren casos particulars amb característiques especials, com les que iniciaran l'ús d'aquest sistema de tracció en els diversos països del món, i per bé que entre les de l'últim període abunden també els casos particulars de característiques anàlogues, com són les línies suburbanes de Bilbao-Las Arenas, Palma-Sòller i Barcelona-Vilaboí; línies de muntanya, com Cercedilla-Port Navacerrada, Conquista-Puertollano i Ripoll-Puigcerdà; línies de tràfic local, com Bascongados, Vitòria-Estella i altres; són pràcticament totes elles seccions ferroviàries de major importància i, a més a més, entren també en aquest període seccions, com les de Barcelona-Manresa-Puig Alt de Ter i Irun-Alsasua, de la Companyia del Nord, que hom pot dir que són les primeres electrificacions que es porten a cap a Espanya de línies de servei general sense característiques especials que obliguen al canvi de tracció (com en el cas de Pajares, per exemple), puix que ni la duresa dels perfils pot considerar-se com a tal, ja que dissortadament la topografia del sòl espanyol l'imposa anàloga en la majoria de les línies generals, ni la importància del tràfic dels voltants no pot fer que se les consideri com un cas particular de suburbana, per bé que ambdós factors hagin influït poderosament perquè l'electrificació pogués considerar-se beneficiosa i, per tant, realitzar-se.

EZEQUIEL PAGES

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETÈNCIA EN DURACIO I ECONOMIA
AUTOTRACCIO ELÈCTRICA, S. A.
GARATGE ELÈCTRIC MOIA, 618

CAMISERIA
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 4A
Telèfon 44655

(1) Vegeu MIRADOR de la setmana passada.

FEDOROV

Escola de Mines de Leningrad. El seu nom ens evoca les enormes riqueses mineres de la U. R. S. S., els jaciments de platí dels Urals, les gemes valloses, els combustibles líquids de Bakú, al costat de tota una sèrie de noms gloriosos de la ciència russa: Kokxàrov, Eremèiev, Fedòrov, tots ells professors d'aquesta Escola. I entre els contemporanis: Nikitin, actualment professor de la Universitat de Liubliana, a Iugoslàvia; el professor A. K. Boldyrev, estimat mestre i amic nostre; Dolivo-Dobrovolski, i tot un conjunt de joves investigadors de la Ciència geològica que publiquen llurs treballs als *Annals de l'Institut de Mines de Leningrad* i en altres revistes d'aquell país i de l'estranger.

A l'Escola de Mines pertany l'Institut de Cristallografia, Mineralogia, Petrografia i Tòpica mineral, dirigit actualment pel professor A. K. Boldyrev, i que porta el nom d'Institut Fedòrov, en record de l'eminent savi traspassat als primers anys de la revolució soviètica, aquells anys més difícils per la lluita amb els enemics exteriors, però potser els anys més interessants per l'esforç de creació del nou estat social i de tota una nova ciència adaptada a les necessitats de les grans empreses industrials de la Unió de Repúbliques Socials Soviètiques.

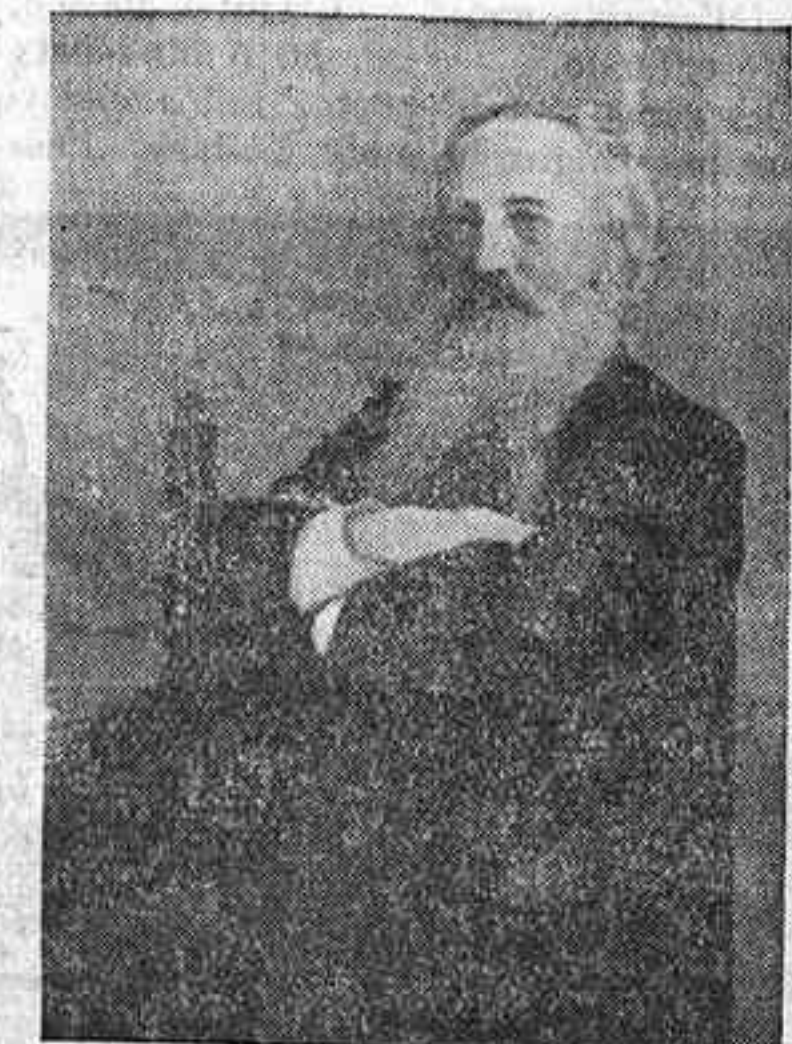
L'arquitectura neoclàssica de l'edifici que ocupa l'Escola de Mines a la *ulitza* Basil Ostrògov, recorda molt aquell nostre Museu Martorell de Barcelona, on jo vaig fer l'aprenentatge de la ciència dels cristalls, sota la direcció del professor Francesc Pardillo. I va ésser, precisament, al Museu Martorell, sota el guiatge d'aquest benivolunt professor, on vaig practicar mesures amb el goniòmetre teodolític, vaig estudiar preparacions de roques amb la platina universal de Fedòrov, i vaig tenir notícia de la tetragonometria i de la llei del desenvolupament intrazonal, formulada també per Fedòrov.

BIOGRAFIA DE FEDOROV
El professor Evgraf Stepanòvitx Fedòrov, fundador de tota una escola d'investigacions de Rússia, recorda el nostre Cajal, en nostre Bolívar, per la sèrie inabarcable dels seus descobriments científics, unida al seu talent d'organització. La seva vida, intensament dedicada al coneixement de la Ciència, és prou interessant perquè en donem unes notes esquemàtiques extretes de l'extensa biografia publicada pel professor V. V. Nikitin, actualment de la Universitat iugoslava de Liubliana, i un dels seus deixebles predilectes, autor d'un llibre sobre els mètodes de Fedòrov i col·laborador seu durant alguns anys.

Fedòrov nasqué a Oremburg el 10 de desembre del 1858. El seu pare era major general d'enginyers de l'exèrcit, i la seva mare, de llinatge Botvinko, descendia de noble família. Poc temps després del seu naixement, la família Fedòrov es traslladà a Petrograd. Dotat d'una gran precocitat, als cinc anys sabia de llegir i d'escriure i coneixia les quatre operacions aritmètiques. El 1862, quan tenia nou anys, assistia a l'escola alemanya, per tal de començar els seus estudis de Batxillerat. La seva vida d'estudiant es caracteritza per la facilitat amb què canviava de carrera i d'orientació. El 1872 acabà els seus estudis a l'Escola d'enginyers militars de Nikolàiev, i l'any següent s'examinà com alumne lliure a la Facultat de Medicina i Cirurgia, en la qual no va seguir estudiant per dificultats burocràtiques, en canviar el pla d'estudis. Per aquesta circumstància, havent deixat la carrera militar, va preparar-se per als exàmens de segon curs de la secció de Química de l'Institut Tecnològic, al mateix temps que completava la seva preparació en Matemàtiques i Física. L'èxit d'aquest centre d'ensenyament no li va ploure. Va dedicar-se a diferents treballs, per tal de guanyar-se la vida, i es va lliurar a la política i féu, el 1877,

el seu primer viatge a l'estranger. Com salta a la vista, una vida inquieta, amb orientacions variades sovint.

La política i totes aquestes activitats li van fer perdre poc de temps, ja que aviat va tornar als seus estudis geomètrics. El 1879, Fedòrov va acabar el seu primer gran treball científic, *Iniciació a l'estudi de les figures*. Fou aquest treball que va posar-lo en contacte amb la Cristallografia, ciència a la qual havia de dedicar el millor de la seva activitat d'investigador. La curiositat sentida per aquesta ciència va fer que, als 27 anys, el 1880, ingressés a l'Escola de Mines, de dret pel tercer curs. La seva relació amb l'acadèmic Gadolin, una altra figura venerable de la ciència russa, el va portar a presentar, enormement ampliada, la seva me-

Fedorov

moría, abans esmentada, a la Societat mineralògica, a la revista de la qual va ésser publicada el 1885.

El 1883, Fedòrov va acabar amb el primer lloc de la seva promoció, els seus estudis a l'Escola de Mines, de la qual l'Escola havia d'ésser després professor i director. El dia 1 de juliol del mateix any fou adscrit en període de pràctiques al Museu de l'esmentada Escola. I malgrat la seva preparació, hagué de passar pel disgust de no haver estat proposat per a la càtedra de Mineralogia i Petrografia, aleshores vacant. Degut als seus treballs d'investigació va entrar en relació amb distingits especialistes i per la primavera del 1884, en col·laboració amb I. V. Muxkétov, prengué part, en qualitat de geòleg, en l'expedició als Urals septentrionals, als quals féu altres expedicions cada any fins al 1890. El mes de març del 1885 va ésser designat conservador i secretari del Comitè geològic, organisme que tenia al seu càrrec la confecció de la carta geològica de Rússia.

Les noves activitats geològiques de Fedòrov no li van fer oblidar els seus treballs geomètrics, i donà a la publicació: *Estudis de Cristallografia geomètrica* (1885-87), *Simetria límit de les figures* (1889), *Simetria de les figures dels sistemes regulars* (1891). A la sessió del 21 de novembre del 1889, Fedòrov exposà a la sessió de la Societat mineralògica el seu projecte de goniòmetre teodolític, punt de partida de la transformació per ell introduïda en els mètodes de càlcul dels cristalls. Simultàniament acabava tota una sèrie de treballs geològics: *Notes sobre els jaciments de les calcàries de la Sibèria septentrional* (1887), *Investigacions geològiques als Urals durant els anys 1884 a 1886*, etc.

Finalment, el 1891, inicià Fedòrov els seus estudis de Petrografia amb la presentació a les sessions del Comitè geològic de la seva *platina universal* per a la investigació òptica dels minerals en les preparacions microscòpiques de les roques. Als «Treballs del Comitè geològic» es publicà el 1893 la seva obra clàssica *El mètode teodolític en Minera-*

logia i Petrografia; a la primera part del llibre tracta de les investigacions morfològiques mitjançant el goniòmetre teodolític, i a la segona part descriu el mètode universal de recerques òptiques. A petició del professor A. A. Auerbàch va estudiar les roques de Bogòlovsk, i aplicà els nous mètodes. A partir de la publicació de la seva tècnica va anar desenvolupant la seva teoria sobre l'estructura cristallina, impresa en alemany entre 1894 i 1895.

Pel juny del 1895, Fedòrov fou nomenat professor de l'Institut d'Economia agrícola de Moscou, i per tal de servir aquest càrrec va fixar la seva residència en aquesta capital fins a l'any 1899. Les vacances eren sempre aprofitades per a les seves excursions geològiques.

Per la tardor del 1896 va ésser encarregat d'explicar el curs de Cristallografia a l'Escola de Mines de Leningrad, amb motiu de la jubilació del professor P. V. Eremèiev. Va continuar de professor en aquesta Escola fins a l'any 1900, i per tal de donar les seves classes es traslladava de Moscou a Petrograd dues vegades la setmana.

El mateix any 1896, Fedòrov fou elegit membre corresponent de l'Acadèmia de Ciències de Baviera, en rèdit als seus treballs sobre simetria, que tant havien cridat l'atenció arreu dels cercles científics. El 1898, invitat pel P. Groth, Fedòrov aprofità les vacances de Nadal per a visitar Alemanya i Àustria. Pertot arreu trobà un cordial acolliment de part dels seus col·legues alemanys. Es per aquell temps que donà a conèixer la seva obra sobre l'aplicació del seu mètode universal a l'estudi dels feldespat. Aquesta fou l'època més brillant de les seves recerques, ensem que publicava les seves monografies sobre el desenvolupament zonal dels cristalls i explanava les seves teories sobre l'estructura, curava dels seus treballs geològics.

El 1901, la Universitat de Moscou li va conferir el grau de doctor *honoris causa* en Mineralogia i Geologia. I aquest any fou nomenat adjunt de Mineralogia a l'Acadèmia de Ciències de Rússia. Per aquesta causa hagué de deixar la seva càtedra a l'Institut d'Economia agrícola de Moscou, centre on havia organitzat un valuós gabinet.

Durant la tardor del 1905, Fedòrov fou nomenat director i professor de l'Escola de Mines de Petrograd. Amb aquest càrrec simultanejava la seva col·laboració al Comitè geològic, en concepte de vocal-conseller.

Resultat del seu treball a l'Escola de Mines, en unió dels seus deixebles, és la seva formidable obra pòstuma *Das Kristallreich*, impresa el 1921. El treball administratiu que planava damunt seu encara li deixava estones lliures que dedicava als seus estudis predilectes, i deixà acabada una *Nova Geometria, com a fonament del dibuix lineal*.

Fedòrov va traspasar el 21 de maig del 1919, en la plenitud dels honors acadèmics. A més de les distincions que hem esmentat, posseïa el títol de membre honorari de la Societat mineralògica de Londres, membre corresponent de l'Acadèmia de Ciències de Roma, membre honorari de la Societat mineralògica de França, doctor *honoris causa* en Ciències físiques de la Universitat de Ginebra; finalment, el 15 de gener del 1919, pocs mesos abans de la seva mort, havia estat elegit membre de l'Acadèmia de Ciències de la U. R. S. S. El nombre dels seus treballs d'investigació passa de dos-cents.

FEDOROV A CATALUNYA
Els mètodes d'investigació de Fedòrov foren introduïts a Catalunya pel doctor Francesc Pardillo, professor de la nostra Universitat, el qual donà a conèixer, ja el 1916, els càlculs abreujats per la tetragonometria i en féu aplicació als cristalls d'escolècita d'Estopanyà i d'anapaita de Cerdanya; també el doctor Pardillo publicà, el 1926, uns monogrames per a la determinació gràfica del desenvolupament intrazonal i féu aplicació a les seves classes de la platina universal. El professor Marcet Riba és autor de tres publicacions que comenten els mètodes de Fedòrov i fan aplicació d'aquests a la determinació de diferents minerals del nostre país. A les terres d'Ibèria l'enginyer Domènec Orueta sembla que fou l'únic que va utilitzar els mètodes de Fedòrov i fins i tot es féu construir una platina universal al laboratori del doctor Torres Quevedo, suara traspassat.

I arreu del món els mètodes de Fedòrov van obrir-se camí per a les investigacions de Petrografia i de Cristallografia. Al seu país nadiu se li dedica un veritable culte pels seus deixebles i molt particularment pel seu successor el professor A. K. Boldyrev, director actualment de l'Institut de Mineralogia de l'Escola de Mines, que porta el nom gloriós de Fedòrov. El llibre de Boldyrev, publicat fa dos anys, en castellà, per la casa Labor, ha contribuït molt al coneixement dels mètodes universals de Fedòrov en els països ibèrics.

RAFAEL CANDEL I VILA

El bombardeig

(Ve de la pàg. 6)

posa una alta flama a cada nafra. L'hospital crema. Un avió incendiat, cabellera de foc sense testa, davalla obliquament per l'aire.)

MOSSÈN. — L'hospital crema! (Amb els ulls closos veu els ferits sota la runa, bates blanques esquitxades de sang, carn esqueixada en l'ombra i sota les flames.) Oh, Senyor, Senyor!

(El mossèn sanglota en un to d'angoixa curiosa que va prenent mica en mica un accent exultant. El seu rostre té l'angúnia estranyament allisada per una exaltació que ve del pregon. La seva boca ha callat, però li puja de molt avall una prima veu que es fa aguda, que es fa grossa i sonora, i el fa vibrar fins als límits de l'exordament.)

EX-MARQUÈS. — (Tornant, girant la llum cap al mossèn.) ¿Què teniu, mossèn Pere? Alceu-vos! Feu senyals!

(El mossèn s'alça i es mou pel terrat menyspreant tot recer; es belluga en silenci, amb una certa harmonia felina, tot ferint l'aire amb el feix lluminós.)

EL SUBCONSCIENT DEL MOSSÈN. — Faré senyals! Faré senyals! S. O. S.! Senyor, salva la nostra ànima! La carn dels infants és tendra, tendra, tendra! Com és dolça la sang que raja tan vermellosament de la ferida! Un pit obert, esberlat, amolla llet vermella... La llengua, àgil pinzell, recull la líquida rojor sobre la pell daurada... Ulls empedreïts, peus torçats, ventres de noia amb bells esquinços... Metralla, pintora de dolor, com esquitxas ferides!... Dolça, dolça, dolça és la sang!

(Al bell mig del terrat, amb la llanterna encesa a la mà, el mossèn mira al cel la resplendor dels incendis. De la boca, adolorida de plaer, li surt un sanglot mig udol. L'ex-marquès se li acosta, l'agafa pel braç, el sacseja.)

EX-MARQUÈS. — Què feu? Sou boig? Veniu! Ens veuran des de baix.

— Uns a les descàrregues de les metralladores i als esclats dels xrap-nels, que sostenen l'harmoniosa volta del so dels avions, pugen, coets estridents, els xiulets dels vigilants.

LA VEU DEL MILICIÀ. — (Llunyana.) Aquests llums! Què són aquests llums?

EL SUBCONSCIENT DEL MOSSÈN. — No, no me la prendran, no me l'arrencaran de la boca! No m'apartaran d'aquesta dolça font! Bella presa és un flanc de noia...! I com tiven els nervis entre els ullals!... La sang és dolça, dolça, dolça!

EX-MARQUÈS. — (Sacsejant el mossèn.) Veniu. No us estigüeu aquí com un estaquiro. Sentiu? Algú entra al terrat.

CRÍAT. — (Des de l'ombra, amb veu feble.) Senyor marquès!

(L'ex-marquès dirigeix cap a ell la llum de la seva llanterna, i el veu dret al pas de la porta, amb una mà crispada sobre el pit. S'hi acosta a llargues gambades.)

EX-MARQUÈS. — Què passa, Cenis? Què tens?

CRÍAT. — Ferit. Han vist els llums. Pugen a tots aquests terrats. LA VEU DEL MILICIÀ. — (Més propera.) Aquests llums!

(El críat es desploma davant de l'ex-marquès. Aquest corre cap al mossèn, el sacseja, el colpeja.)

EX-MARQUÈS. — Veniu o estem perduts. De pressa, a l'altre terrat. Apa, què us passa?

(El mossèn gira cap a ell uns ulls extraviats. Es deixa dur amb recança, mentre damunt d'ells ondula el so de la batalla de l'aire. Un darrer avió es deixa caure, espetega, s'eleva vibrant i s'allunya. El mossèn es desprèn violentament del seu company, reencén la llanterna, branda el feix lluminós.)

MOSSÈN. — Salva, salva, Senyor, les nostres ànimes!

(Descriu una corba el braç del mossèn, el feix lluminós pinta, al terrat contigu, la figura d'un milicià que sosté una pistola metralladora.)

EX-MARQUÈS. — Fotuts, mossèn! LA PISTOLA METRALLADORA. — Ta-ta-ta-ta.

(L'ex-marquès i el mossèn cauen alhora.)

C. A. JORDANA

ESTAMPES D'ESPANYA

(Ve de la pàg. 12)

en un camió descubierto, avanza hacia la muerte por las calles en silencio.

En el trágico camino uno a uno van cayendo, uno a uno van alzándose con nombre impercedero. Tan sólo quedan con vida tres hombres en el momento en que el camión se aproxima a la torre con denuevo.

Están al pie de la torre; cavando están en el suelo, taladrando las paredes, el propio sepulcro abriendo; y cuando en los olivares resonó el horrible estruendo, la torre se derrumbó, se convirtió en mausoleo, en túmulo de heroísmo, en glorioso monumento.

Así se conquistó El Carpio. ¡Vivan las armas del pueblo!

Aquesta cançó és deguda al poeta Manuel Altolaguirre i s'ha publicat a *El Mono Azul*. El milicià em digué: «Amb una cançó, no és tan dur...» No acabà la seva frase, però jo vaig comprendre que volia dir «...de morir». Em recordo de Vladimir Maiakovsky. ¿Perquè no ha viscut fins el dia en què els tres minaires feren saltar la torre d'El Carpio? Hauria escrit una altra cançó, en una altra llengua, amb altres paraules, en un altre ritme. Té molts de ritmes i moltes de cançons. En té que fan plorar, n'hi ha que parlen d'amor, de traïció o de feblesa. Al cor d'un home, però, totes elles fan néixer un sol sentiment: el coratge.

ILYA EHRENBURG

MIRADOR
REVISTA DE LITERATURA ART I HISTORIA

Redacció i Administració:
Portal de l'Angel, 24. Tel. 11628

CARISERIA
FITO
BARCELONA

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA NIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

AQUESTA SETMANA REAPAREIX L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

amb un sensacional reportatge titulat:

''Com es combatia el separatisme a les casernes'', il·lustrat per Martí Bas. - Secció ''El nostre fitxer''. Aquesta setmana: ''Fitxa número 00606''. Ex-general Franco (a) ''El Pitimini''. - Secció ''Ràdio Esquella'' (capta les emissores de Roma, Lisboa i Berlín)

«Caus d'orella», «Esquellots», «Vibracions», «Efebrides», «Notes del camp facciós», etc., etc., completen aquest interessant sumari. Col·laboració gràfica dels nostres millors ninotaires, BOFARULL, TISNER, RIBAS, KALDERS, ESCOBAR, NYERRA, etc., etc.

Antifeixistes: adquiriu-la!
Preu: 25 cèntims

El més gran assortiment en
**LLIBRES ESCOLARS
METODES I DICCIONARIS**
el trobareu a la
LLIBRERIA CATALONIA
Ronda de Sant Pere, 3 - Tel. 24647

MIRADOR DE LA GUERRA

ESTAMPES D'ESPANYA A les avançades de la Llibertat

Per ILYA EHRENBURG

Per TRISTAN TZARA

LA RERAGUARDA

En la lluita, el poble espanyol ha donat proves d'altiveza i d'infantilisme. Paga la seva confiança amb sang. Vull parlar-vos de la bella follia, sense la qual no hi ha lluita, ni vida ni història.

Hom em conduí a una propietat prop de Madrid. Un parc amb columnes, estàtues antigues i jardineria enginyosa. Uns infants obrers hi jugaven. Executaven un simple divertiment d'infants: un «jugar a fet» espanyol. Les zeladores em digueren: «ací, hi haurà una colònia model».

Se'm mostrà un infant de set anys. Corria amb la mateixa joia que els restants. De tant en tant s'aturava tot esguardant entorn d'ell amb aire preocupat. Quan els infants, fatigats, s'estengueren damunt l'herbei, ell em digué: «Els feixistes ajegueren el papà damunt de la carretera. Després, un camió li passà pel damunt. El papà n'esdevingué molt malalt. Han dit que és mort.»

Les zeladores discutiren llargament d'educació estètica, de la influència de la música sobre la psicologia infantil, de l'home integral i harmoniós. Vaig comprendre que els homes romanen infants fins a la mort.

Al vespre, Madrid tenia llavors alguna cosa de patètic. Pels carrers negres, la gent passava sense reconèixer llurs amics, ni la vida natal.

La nit feia retrunyir el toc de les sirenes. Als comunicats de guerra, els noms dels pobles eren cada vegada més familiars: l'enemic s'acostava a Madrid. Els milicians, severos i silenciosos, se n'anaven al front, que era ben a prop; defensaven llurs cases, llurs infants.

A Barbastre, petita ciutat al front d'Osca, el Comitè local decidí abolir la prostitució. Sota les finestres de la casa on radicava el Comitè passaven els camions que transportaven ferits. La mort era ben a prop. Els obrers de Barbastre redactaren un decret. S'expressaven amb la llengua del segle passat, hi havia entre ells deixebles de Bakunin i de Kropotkin. Deien que la prostitució enterboleix el sol de la humanitat nova i impedeix l'adveniment de la fraternitat universal. Una de les prostitutes, furiosa, s'abraonà amb el secretari del Comitè. Llavors, el Comitè votà una resolució: «Convèncer». Es donà treball a les que fins aquell moment eren prostitutes: cosir granotes per als milicians. El Comitè adreçà una crida a la població invitant-la a «respectar les dones que es reintegren a la vida».

A Cervera, hi havia un seminari. Els jesuïtes governaven la ciutat; posseïen la terra, l'or i les fúries de l'infern. Pel juliol, els obrers saquejaren el seminari. Em conduïren a una gran casa sumptuosa: «Ací hi instal·larem una escola. Els nostres infants aprendran les arts i els oficis». Al pati hi havia, ple d'objectes del culte, vulgars estatuets de guix, cromos amb cors flamejants, querubins rossos i barrets negres de seminaristes. Els obrers em digueren: «S'han conservat algunes coses.» M'emmenaren a l'església per a mostrar-me un gran altar de marbre. Era d'una escultura força mediocre, del darrer període barroc. «Ja ho veus, tot és fet d'una sola peça. Quin treball, en nom de Déu!». Havien conservat l'altar, no pas perquè entenguessin d'estils, sinó per respecte al seu treball.

Davant del seminari, els obrers executaven uns enderrocs, ja que el Comitè de Cervera havia decidit fer-hi un jardí públic: «Ací hi jugaran els infants.» Involuntàriament, vaig demanar-me: «Quants quilòmetres d'ací al front?» Un obrer, blanc de testa, carregades les espatlles, digué: «Si se'm donés un fusell, me n'aniria a disparar. No es pot restar amb els braços plegats. Cal pensar en el demà...».

Aquell vespre vaig sentir un discurs radiodifusió de l'ex-general Queipo de Llano, pallasso epilèptic. Com d'habitud, expandia bufonades i després es posà a cridar: «Els degollarem, a aquests pores! Els degollarem a tots!».

DE LA CANÇO

Els avions dels blancs evolucionaven damunt del Prado. Els diaris anunciaven que el comunista Hernández, ministre d'Instrucció Pública, acabava de nomenar Pau Picasso director del Museu del Prado. Des de feia quaranta anys, l'obra del gran pintor havia estat la broma de les senyoretes de Madrid, insolents i incultes. Picasso vivia lluny de la seva pàtria. Els obrers l'han comprès i reconegut.

Un hotel particular, propietat d'una família aristocràtica de Madrid, fou posat a disposició dels escriptors. Hi trobareu una magnífica col·lecció de manuscrits dels clàssics castellans i d'edicions rares. Aquesta biblioteca estava tancada i barrada des de feia més de

trenta-cinc anys: el darrer descendent d'aquesta família aristocràtica no anava a fatigar-se l'esperit. La seva tauleta de nit contenia una novel·la policíaca i un àlbum de fotografies obscenes.

Els escriptors publicaren el periòdic *El Mono Azul* («La Granota Blava» — uniforme, al principi, dels milicians). El «Romancero» — velles cançons del poble espanyol, que glorifiquen el coratge, canten les batalles amb els moros i ploren els herois caiguts — ha estat ressuscitat. El nou «Romancero» anima el coratge dels milicians. El poeta Rafael Alberti ha compost una canço sobre el Duc d'Alba (1):

*Señor duque, señor duque,
último duque de Alba,
mejor, duque del Ocaso,
ya sin albar, sin mañana.
Si tu abuelo tomó Flandes,
tú jamás tomaste nada,
sólo las de Villadiego,
por Portugal o por Francia.
Si tu abuelo, cruel ilustre,
lustró de gloria tu casa,
tú lustraste los zapatos,
las zapatillas, las bragas
de algún torero fascista,
que siempre te toreaba.
Si tu abuela a Carlos V,
le abría con una lanza
la bragueta emperadora
antes de entrar en batalla,
tú, en cambio, las manos trémulas,
impotente, abotonabas
los calzoncillos reales
del último rey de España.
Si a tu abuelo, el primer duque,
Ticiano lo retratará,
tú mereciste la pena
de serlo por Zulouga.
Un pincel se bañó en oro,
el otro se mojó en caca.
Duque, perdiste la aurora,
celador "honoris causa"
de "El Prado, donde, desnuda
la jueza Cayetana,
tú eras bedel del ombligo
que Goya le destapara.
Talento heredado, duque,
fortuna y gloria heredadas,
son cosas que el mejor día,
de un golpe, las lleva el agua.
Vuélvete de Londres, deja,
si te atreves a dejarla,
la triste flor ya marchita,
muerta, de tu aristocracia,
y asoma por un momento
los ojos por las ventanas
de tu palacio incautado,
el tuyo, el que tú habitaras;
súbeles las escaleras,
pásalos por las salas,
por los salones bordados
de victoriosas batallas,
bájalos a los jardines,
a las cocheras y cuartos,
páralos en los lugares
más mínimos de tu infancia,
y verás cómo tus ojos
ven lo que jamás pensarán:
palacio más limpio nunca
lo conservó el pueblo en armas.
Las milicias comunistas
son el orgullo de España.
Verás hasta los canarios,
igual que ayer, en sus jaulas;
los perros mover la cola
a sus nuevos camaradas
y verás la que contigo
servidumbre se llamaba,
ya abolidas las libreas,
hablar de ti sin nostalgia.
Señor duque, señor duque,
último duque de Alba:
los comunistas sabemos
que la aurora no se para,
que el alba sigue naciendo,
de pie, todas las mañanas.
Si un alba muerta se muere,
otra mejor se levanta.
El poeta Félix V. Ramos compon-
gué la canço de la Mare:*

*¿Te recuerdas, madre, que un día
te dije en este lugar:
"Ya se van los quintos, madre;
sabe Dios si volverán"?*

*Pues míralos, nuevamente
viejos y mozos se van.
Mira las Milicias, madre;
cantan "La Internacional"!*

Un altre poeta, García Luque, ha fet la canço del Moro que s'ha passat als rengles dels republicans:

*I arrastrándose en la hierba
dice, alzándose de pronto,
el puño en alto, tranquilo,
ante los fusiles solo:
—Yo estar rojo, camaradas.
No tiréis, que yo estar rojo.*

Prop del Guadarrama vaig trobar un jove milicià, obrer agrícola d'Andalusia. Un veritable andalús; parlava, somrient, de la mort i, sospirant, de la victòria. En un to faceciós, em contà la seva vida: el seu pare havia estat

mort pels blancs, la seva dona l'havia deixat per un altre home. «Ja no tinc casa», em digué rient. Després, afegí amb aire preocupat: «Els atraparem aviat, als bruts dels feixistes...!» Tenia les dents blanques i el rostre bronzejat. Em cantà la canço de la torre d'El Càrpio:

*Tus golondrinas, oh torre,
tus palomas y vencejos,
ahora son feroces buitres,
cuando no cobardes cuervos;
nidos de ametralladoras
en sus ángulos y huecos
llovias mortales derraman
sobre las casas del pueblo.
Son el cura y los caciques
los cabecillas guerreros,
los que desde la alta torre
asesinan al obrero.*

«Aquí, Madrid en armes...» Al local perfectament defensat de Ràdio Unión s'amunteguen els sacs de sorra,

terra violada com les altres ciutats, el grau d'un costum ancestral de viure en companyia de pedres i de plantes, polides per l'incessant frecc de les mans del sol i del vent; Madrid, ciutat edificada pels homes i dominant-los o no, com les altres ciutats, reduït a la familiar expressió d'un proverbi enlluernador; Madrid, ciutat moderna, capital del capital, Madrid era i és encara la més lassa d'Espanya. La passió, però, ha passat allí i ha encerclat Madrid i l'ha retut a l'home. I, a través de l'home, la seva història és indefectiblement lligada al destí del món modern. La gran passió humana ha fet caure de les seves branques els fruits podrits. Un foc col·lectiu i interior cremant en cada pit respel·leix i projecta sobre les pedres mortes de Madrid, una flama més pura i molt més potent que aquella que les hordes d'incendiàries han sembrat, a l'atzar, als edificis. Madrid martiritzat, Madrid rodejat de barricades de punys closos, és avui dia la ciutat més bella del món: una ciutat edificada de cors d'homes, de plors de dones que saben de sobres que no hi ha cap dissord humana que no comporti una esperança en l'esdevenidor de l'home; i de la gràcia dels seus infants morts, ferits, amputats, afamats, han cobert els seus jocs de les llegendes indestructibles dels temps moderns i dels contes meravellosos que destrocen i animen la història. És tot l'esdevenidor d'un món més humà, més conforme al regust de l'home i de la terra que el nodreix, que plana sobre la ciutat palpitant en la qual són lligades milions d'inquietuds a través dels continents i cors que vibren per la llum que d'ella sorgeix.

Sota el cel fred de Castilla, l'acer ha pres el lloc del prestigiós folklore d'un dels rars pobles que ha servat enterament una manera de viure i de sentir segons la conformació de la terra. Mes, si l'acer brilla i destrueix, les fronteres entre els homes desapareixen amb mesura molt més gran... Aquests homes extraordinaris, oprimits fins el present per un pes feudal, minso, però potent, han trencat ja les acostumades fronteres. La fraternitat humana, que per a ells, no és pas un mot banal, plana abundantment sobre la vida quotidiana, sobre l'heroisme que no té nom, car s'uneix a la vida, al canvi natural de què són formades les societats. Hi ha una economia del sentiment que precedeix, prepara i condiciona les transformacions socials, les quals, al seu torn, engendren nous sentiments i els encarrilen. Així neix el coratge militar d'un poble pacífic i la disciplina lliurement consentida que no és pas la supressió de la personalitat, sinó, al contrari, la seva afirmació. Aquesta és la guerra amb tot el seu horror: guerra imposada a un poble per una minoria inquieta.

«Atenció, atenció; aquí, Madrid en armes... Madrid en armes us parla...». És la veu emocionant del poeta Serrano Playa que anuncia les emissions de les Joventuts socialistes i comunistes a Ràdio Unión. I Madrid en armes no és pas el títol d'un llibre de poemes; és la realitat del fet, contra la qual, en tot el llarg de la jornada, us enfronteu; és el fons mateix de la indefinible atmosfera en la qual un milió d'habitants ha trobat el poder de viure i d'acomodar-se a un grau tan elevat d'humana activitat que les nocions habituals que tenim de la naturalesa de la vida en són trasbalsades.

En la nit negra i buida, Madrid repercuteix de trets de fusell als seus carrers, essent més familiars, més pròxims, la inhumana canonada, els obusos, les bombes, les explosions. Són els feixistes, els ocells de nit, camuflats de republicans, que tiren sobre els sentinelles; són els sentinelles que detenen algun auto fantasma en el qual l'esperit malfactor de Franco ha trobat orats per a representar-lo.

Madrid, ciutat màrtir; Madrid, una de les rares ciutats d'Espanya que, en el curs dels segles, no ha pas tingut la

aquests sacs protectors que us obsessionen a través de tot Madrid, al front, als carrers i a l'interior dels edificis. A les finestres, matalassos que impedeixen els trossos de vidre de caure. Matalassos, matalassos, matalassos als «Metros» on viuen els refugiats, matalassos cobrint el pobre moblatge salvat de les runes, matalassos sobre la tenda dels autos que transporten els evacuats cap al Sud, matalassos sobre el sòl dels edificis de la Ciutat Universitària on els milicians reposen, matalassos a les finestres darrera les quals es troben els tiradors de fusell i metralladora. Mai ningú no ha vist tants de matalassos i emprats de tan diverses maneres. En ells es troba concretat el consol de l'home ple de cansament i que porta amb ell la promesa del repòs... promesa, molt sovint, no acomplerta. Dia i nit cauen els obusos i les bombes... l'organització dels assassinats en massa ha transformat Madrid en una immensa loteria de la mort...

L'Hotel Palace, on habito, s'ha transformat en hospital. 50 ó 60 morts per dia. Cada vegada que hom obre la porta, l'olor cadavèrica envaeix la sala... M'assec a taula amb Koltzov, l'escriptor en què cada pensament és una

(Boix d'Enrique Bráñez)

acció, amb Sòria i alguns altres. Regler i Stern són allí. Arriben d'enterrar molts dels seus camarades, comissaris com ells a la Brigada Internacional, morts el mateix dia en el transcurs d'un combat. Aquests «intellectuals», dels quals s'ha burlat sovint Hitler, saben marxar davant les seves tropes. A la batalla, el comissari polític ha d'acompanyar la paraula amb l'acció. Però ja es dibuixen, sobre el cel de Madrid, els principis de la venjança. El combat aeri en el curs del qual 80 avions prenen part, dona l'avanatge a l'esquadra popular. La neta superioritat de l'aviació governamental sobre la rebel és feta del mateix esperit de sacrifici, car si d'aquest costat la guerra té un sentit, és el de defensar la integritat de l'home; de l'altre bàndol tot és absurd i sòrdid... la tendència a fer de l'home una màquina i un esclau...

En un sobreiximent del pudor per la seva raça, un escriptor espanyol, i no dels mitjans, avergonyit davant l'estranger que es troba davant d'ell, assajarà de convèncer-lo que és impossible que els espanyols siguin tan cruels, que siguin capaços de semblants crims. No hi ha més que els alemanys i els italians capaços de destruir una ciutat, matar els seus habitants, destruir les obres d'art. Ai las!, la internacional del Capital no entén pas d'aquests pudors subtils. És aquí que té la més gran afirmació el principi marxista de la contradicció interna de la societat capitalista, que, després d'haver jugat el seu paper històric, es destrueix ella mateixa i amb els seus valors més elevats anihila les seves produccions més plenes de sentit humà. Què ha fet aquesta vella civilització de les nocions de l'honor, de la sinceritat, de la bondat, de les virtuts cristianes, del seu propi patrimoni ideològic? El president de l'«Aliança dels Intel·lectuals Antifeixistes», el gran escriptor catòlic, el pensador Josep Bergamín, n'ha tret les degudes conseqüències. Amb ell, el que el món intel·lectual compta de millor és reunit a l'Aliança. Alberti i Maria Teresa Leon s'encarreguen de la redacció del «Mono Azul». Organitzen mítings al front i a la reraguarda. Sender és capità al front de la Casa del Camp, el poeta Cernuda lluita amb les milícies alpines del Guadarrama, el gran poeta, fill de camperols, Fernández, mana el batalló dels camperols del cinquè regiment. En aquest cinquè regiment hi ha la intel·lectualitat de Madrid; l'arquitecte de la Ciutat Universitària, Arcos, que està en cas de desfer l'obra, hi pren una part molt activa. Jo hi he trobat el poeta Leon Felipe, que, d'any establert a Panamà, ha corregut en socors de la República, el poeta Prados, de Màlaga, i molts altres; jo no vull pas oblidar aquells que en els tren blindats no han oblidat que els versos fan moltes vegades més mal que les bales, i d'altres, que, sovint, fan oblidar del pa.

mort pels blancs, la seva dona l'havia deixat per un altre home. «Ja no tinc casa», em digué rient. Després, afegí amb aire preocupat: «Els atraparem aviat, als bruts dels feixistes...!» Tenia les dents blanques i el rostre bronzejat. Em cantà la canço de la torre d'El Càrpio:

*Tus golondrinas, oh torre,
tus palomas y vencejos,
ahora son feroces buitres,
cuando no cobardes cuervos;
nidos de ametralladoras
en sus ángulos y huecos
llovias mortales derraman
sobre las casas del pueblo.
Son el cura y los caciques
los cabecillas guerreros,
los que desde la alta torre
asesinan al obrero.*

*Las calles son un desierto;
tan sólo en los olivares
hay un humano hervidero
con llamaradas de puños
levantadas contra el cielo.
De estos grupos se destacan
ocho valientes mineros
que van a ofrendar sus vidas,
que van a morir vienciendo.
Cargados con dinamita,
(Passa a la pàg. 11)*